

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη
Έρευνα μεταξύ των δημοτών για τον τουρισμό και
την τοπική ανάπτυξη.**

Η Περίπτωση του Δήμου Ωρωπού

Του Φίστη Γιάννη, ΑΜ:2001098

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Παπακωνσταντινίδης Λεωνίδας

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, 2014

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη του τουρισμού απασχολεί ιδιαίτερα την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς ολόκληρη η Ευρώπη αποτελεί πόλο έλξης των τουριστών. Πολλές τουριστικές πολιτικές έχουν διατυπωθεί τις τελευταίες δεκαετίες, προσπαθώντας να επιτύχουν την βελτίωση του τομέα και την ανάπτυξη του. Επίσης τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια για το συνδυασμό της τοπικής ανάπτυξης και του τουρισμού από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την οποία προσπάθησε να ενστερνιστεί και η Ελλάδα.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς στην Ελλάδα και αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής οικονομίας. Η πληθώρα των μορφών εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα, μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την άνοδο της οικονομίας της. Όμως η εποχικότητα του ελληνικού τουρισμού δεν βοηθάει στην ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας. Η ανάπτυξη του τουρισμού μέσω των τοπικών κοινωνιών αποτελεί έναν τρόπο ώστε να αναπτυχθούν διάφορες μορφές τουρισμού και να αυξηθεί η περίοδος της τουριστικής δραστηριότητας.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η κατανόηση του φαινομένου του τουρισμού και η διερεύνηση της τοπικής ανάπτυξης μέσω αυτού. Σε δεύτερο στάδιο η εργασία επικεντρώνεται στον Δήμο Ωρωπού και στην τοπική ανάπτυξη του σε συνδυασμό με τον τουρισμό. Η εργασία ολοκληρώνεται με την διεξαγωγή έρευνας για τον Δήμο, χρησιμοποιώντας ένα ερωτηματολόγιο σε δημότες του Ωρωπού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τουρισμός, Τοπική Ανάπτυξη, Δήμος Ωρωπού, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.1 Ορισμός του τουρισμού	9
1.2 Κατηγορίες τουρισμού	10
1.3 Οι κυριότερες ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού	11
1.4 Η ιστορία του τουρισμού	14
1.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	19
2.1 Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη στην Ευρώπη.....	19
2.2 Η ιστορία του ελληνικού τουρισμού.....	21
2.3 Ο τουρισμός στην Ελλάδα σήμερα	23
2.4 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού.....	25
2.5 Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Τουρισμού.....	26
2.6 Προϋποθέσεις για Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Τουρισμού.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Ο ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ.....	29
3.1 Ο Δήμος Ωρωπού από την Αρχαιότητα έως Σήμερα.....	29
3.2. Μορφολογικά Χαρακτηριστικά και Χρήσεις Γης Δήμου Ωρωπού	33
3.3 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Δήμου Ωρωπού.....	35
3.3 Οικονομικά Χαρακτηριστικά Δήμου Ωρωπού.....	36
3.4 Τομείς Παραγωγής Δήμου Ωρωπού.....	37
3.5 Κύριες Υποδομές Δήμου Ωρωπού	38
3.5.1 Κοινωνικές Δομές	38
3.5.2 Δίκτυο.....	39
3.5.3 Πολιτισμός	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Η ΕΡΕΥΝΑ	46
4.1 Μεθοδολογία Έρευνας	46
4.2 Αποτελέσματα Έρευνας.....	46

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	62
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	66

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1. Ετήσιες αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα (σε εκατ.).....	24
Διάγραμμα 2. Χρήσεις Γης του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού (%)	34
Διάγραμμα 3. Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου Ωρωπού	35
Διάγραμμα 4. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός Δήμου Ωρωπού	36
Διάγραμμα 5. Ηλικιακή διάρθρωση συμμετεχόντων στην έρευνα.....	47
Διάγραμμα 6. Μορφωτικό Επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα	48
Διάγραμμα 7. Αιτίες που έλκουν τους τουρίστες.....	49
Διάγραμμα 8. Αιτίες μη έλευσης τουριστών.....	50
Διάγραμμα 9. Γνώσεις για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού	51
Διάγραμμα 10. Γνώση για τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού	52
Διάγραμμα 11. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού στον Δήμο Ωρωπού	53
Διάγραμμα 12. Ύπαρξη απαραίτητων τουριστικών υποδομών	54
Διάγραμμα 13. Δημιουργία τουριστικής μονάδας	55
Διάγραμμα 14. Είδος τουριστικής μονάδας προς δημιουργία	56
Διάγραμμα 15. Στήριξη του Δήμου στη δημιουργία νέας τουριστικής μονάδας	57
Διάγραμμα 16. Στήριξη του Δήμου για τον τουρισμό	58
Διάγραμμα 17. Κέρδος από τουριστική μονάδα	59
Διάγραμμα 18. Εργαζόμενοι σε τουριστική μονάδα	60
Διάγραμμα 19. Ο τζίρος τα τελευταία 2 έτη	61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Συμμετοχή τουρισμού στο ΑΕΠ και στην Απασχόληση της Ελλάδας .	24
Πίνακας 2. Μορφή Αναγλύφου του Εδάφους και Μέσος Σταθμικός Υψομέτρου Ανά Κοινότητα του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού	33
Πίνακας 3. Χρήσεις Γης του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού	34
Πίνακας 4. Πληθυσμός Δήμου Ωρωπού	35
Πίνακας 5. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός Δήμου Ωρωπού.....	36
Πίνακας 6. Απασχόληση στους Τομείς Παραγωγής Δήμου Ωρωπού.....	37
Πίνακας 7. Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού	38
Πίνακας 8. Φύλο συμμετεχόντων στην έρευνα.....	46
Πίνακας 9. Ηλικιακή διάρθρωση συμμετεχόντων στην έρευνα	47
Πίνακας 10. Μορφωτικό Επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα	48
Πίνακας 11. Αιτίες που έλκουν τους τουρίστες	49
Πίνακας 12. Αιτίες μη έλευσης τουριστών	50
Πίνακας 13. Γνώσεις για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	51
Πίνακας 14. Γνώση για τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού.....	52
Πίνακας 15. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού στον Δήμο Ωρωπού	53
Πίνακας 16. Ύπαρξη απαραίτητων τουριστικών υποδομών.....	54
Πίνακας 17. Δημιουργία τουριστικής μονάδας.....	55
Πίνακας 18. Είδος τουριστικής μονάδας προς δημιουργία	56
Πίνακας 19. Στήριξη του Δήμου στη δημιουργία νέας τουριστικής μονάδας.....	57
Πίνακας 20. Στήριξη του Δήμου για τον τουρισμό.....	58
Πίνακας 21. Κέρδος από τουριστική μονάδα.....	59
Πίνακας 22. Εργαζόμενοι σε τουριστική μονάδα	60
Πίνακας 23. Ο τζίρος τα τελευταία 2 έτη.....	61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Ο Ωρωπός το 1942	31
Εικόνα 2. Ο Ωρωπός το 1952	31
Εικόνα 3. Τα όρια του Δήμου Ωρωπού	32
Εικόνα 4. Το Αμφιάρειο	41
Εικόνα 5. Μνημείο Παλατιανών	42
Εικόνα 6. Το Αμαλίειο Ορφανοτροφείο.....	43

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε για την αποφοίτηση μου από το Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Α.Τ.Ε.Ι Πελοποννήσου. Η μελέτη χωρίζεται σε δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό μέρος. Στο θεωρητικό μέρος της εργασίας εξετάζεται το φαινόμενο του τουρισμού και η σύνδεση του με την τοπική ανάπτυξη, ενώ στο ερευνητικό μέρος της εργασίας μελετάται ο Δήμος Ωρωπού για τον τουρισμό σε συνδυασμό με την τοπική του ανάπτυξη.

Πιο αναλυτικά στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται ο ορισμός του τουρισμού, οι κατηγορίες του, οι μορφές του και οι παράγοντες που τον επηρεάζουν καθώς επίσης γίνεται μια ιστορική αναδρομή του φαινομένου αυτού.

Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ελληνικός τουρισμός, η ιστορία του και η σημερινή του κατάσταση, όπως επίσης τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του. Επιπλέον γίνεται μια αναφορά στον τουρισμό και την τοπική ανάπτυξη της Ευρώπης και της Ελλάδας, όπου αναφέρεται η τουριστική πολιτική των τελευταίων χρόνων τόσο για την Ευρώπη όσο και για την Ελλάδα ξεχωριστά. Τέλος αναλύονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να επιτευχθεί η τοπική ανάπτυξη μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην περιοχή μελέτης, τον Δήμο Ωρωπού. Αναλυτικότερα παρουσιάζονται η ιστορία της περιοχής, τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και οι χρήσεις γης, τα δημογραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, οι τομείς παραγωγής της περιοχής και οι κύριες υποδομές, όπως το δίκτυο, οι κοινωνικές δομές και ο πολιτισμός.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο πραγματοποιείται το κομμάτι της έρευνας, μέσω ενός ερωτηματολογίου που σύνταξα εγώ ο ίδιος, ώστε να απαντηθεί από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα δημοτών της περιοχής του Ωρωπού. Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι η διερεύνηση των γνώσεων των κατοίκων της περιοχής για τον τουρισμό, η διερεύνηση της συμμετοχής του Δήμου στην τοπική ανάπτυξη και στον τουρισμό και της θέλησης των δημοτών να βοηθήσουν στην ανάπτυξη της περιοχής τους. Στο τέλος αναλύονται τα συμπεράσματα της εργασίας και οι προτάσεις για την επίτευξη της τοπικής ανάπτυξης μέσω του τουρισμού.

1.1 Ορισμός του τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα. Η λέξη «τουρισμός» οφείλει την ονομασία του στην αγγλική λέξη *tour*, που σημαίνει «γύρος» και στην γαλλική λέξη *tourisme*, που σημαίνει «περιήγηση».

Τόσο η ελληνική όσο και η ξένη βιβλιογραφία έχει δώσει πολλούς διαφορετικούς ορισμούς της έννοιας του τουρισμού, λόγω της πολυπλοκότητας του κλάδου και της τεράστιας σύνθεσης των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, που περιλαμβάνει. Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους προορισμούς και η προσωρινή διαμονή τους σε αυτούς για λόγους αναψυχής, αποτελεί την συνηθέστερη έννοια του τουρισμού και το κοινό χαρακτηριστικό όλων των ορισμών, που έχουν διατυπωθεί έως σήμερα (Παππάς, 2008: 2-3).

Σε πολλές χώρες ο τουρισμός λειτουργεί σαν κύρια πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους μιας τουριστικής περιοχής, όπως για παράδειγμα οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, τα εστιατόρια, οι καφετέριες και τα καταστήματα, τα οποία λειτουργούν από τον τουρισμό. Τα προϊόντα, όπως και οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι τουριστικές επιχειρήσεις στους τουρίστες ονομάζονται τουριστικά προϊόντα.

Επιπλέον ο τουρισμός προκύπτει από δύο κατηγορίες επισκεπτών:

- Τους τουρίστες, οι οποίοι επισκέπτονται έναν προορισμό διαφορετικό από τον τόπο διαμονής τους και διανυκτερεύουν εκεί.
- Τους εκδρομείς, οι οποίοι επισκέπτονται έναν προορισμό και διαμένουν εκεί για λιγότερο από 24 ώρες (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 56).

Τέλος ο τουρισμός αποτελείται από δραστηριότητες όπως (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004:13-17):

- οι μετακινήσεις των ανθρώπων για τουριστικούς λόγους,
- οι τουριστικές επιχειρήσεις,
- οι μεσίτες τουριστικών υπηρεσιών,
- οι παραγωγοί των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών,
- οι προμηθευτές των τουριστικών προϊόντων,
- οι ταξιδιωτικοί πράκτορες,
- τα έργα υποδομής.

1.2 Κατηγορίες τουρισμού

Ο τουρισμός μπορεί να διακριθεί σε πολλές κατηγορίες ανάλογα με την χώρα προέλευσης των τουριστών, την χρονική διάρκεια της διαμονής τους, την κινητικότητα του τουρίστα κατά την διάρκεια του ταξιδιού, το πλήθος των τουριστών και τέλος τον σκοπό του ταξιδιού.

Με βάση την χώρα προέλευσης ο τουρισμός μπορεί να διακριθεί σε τρεις κατηγορίες:

- Τον εγχώριο τουρισμό, ο οποίος αναφέρεται στους κατοίκους της χώρας που ταξιδεύουν στο εσωτερικό της.
- Τον εισερχόμενο τουρισμό, που αναφέρεται στην επίσκεψη της χώρας από κατοίκους άλλης χώρας.
- Τον εξερχόμενο τουρισμό, όταν οι κάτοικοι της χώρας αυτής επισκέπτονται μια άλλη χώρα.

Εάν αλλάξουμε το σημείο αναφοράς, δηλαδή την «χώρα προέλευσης» με άλλες περιοχές, τότε ο συνδυασμός των τριών κατηγοριών τουρισμού σχηματίζει τις ακόλουθες κατηγορίες:

- Εσωτερικός τουρισμός, που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον εισερχόμενο τουρισμό.
- Εθνικός τουρισμός, που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον εξερχόμενο τουρισμό
- Διεθνής τουρισμός, που περιλαμβάνει τον εισερχόμενο και τον εξερχόμενο τουρισμό (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 32-33).

Μια ακόμη κατηγοριοποίηση του τουρισμού είναι ο μαζικός – ατομικός τουρισμός, που απευθύνεται στο πλήθος των τουριστών σε μία συγκεκριμένη περιοχή. Ο μαζικός τουρισμός αναφέρεται στο μεγάλο αριθμό επισκεπτών, στην συχνή παρουσία του σε μία συγκεκριμένη περιοχή, καθώς και στην ομαδική διοργάνωση του ταξιδιού από κάποιο τουριστικό γραφείο. Αυτό το είδος του τουρισμού αποτελεί σχετικά μια νέα ιδέα, η οποία δεν είναι ιδιαίτερα φιλική προς το περιβάλλον. Η μεγάλη άνοδος των εισοδημάτων μετά την Βιομηχανική Επανάσταση αποτελεί την κυριότερη αιτία της εμφάνισης του (Πράσινη Βιβλιοθήκη και Τράπεζα Πειραιώς, 2012: 3). Από την άλλη πλευρά ο ατομικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση ταξιδιού και αφορά ένα άτομο ή μια οικογένεια (Κουρτέσας, 2003: 2).

Τέλος ο τουρισμός διακρίνεται με βάση τη χρονική διάρκεια παραμονής του τουρίστα σε μια περιοχή σε δύο κατηγορίες: τον εποχιακό και τον συνεχή τουρισμό. Με τον όρο εποχικός τουρισμός χαρακτηρίζεται ο τουρισμός, που δεν διαρκεί όλο τον χρόνο. Ο εποχικός τουρισμός επηρεάζεται άμεσα από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε όλες τις εποχές, έτσι ο γενικός τουρισμός κατά την διάρκεια του καλοκαιριού και ο χειμερινός τουρισμός αποτελούν τις πιο αντιπροσωπευτικές μορφές αυτής της κατηγορίας τουρισμού. Στην αντίθετη πλευρά εμφανίζεται ο συνεχής τουρισμός που διαρκεί όλο το χρόνο και δεν επηρεάζεται από τις κλιματολογικές συνθήκες, με κυριότερες μορφές τουρισμού τον συνεδριακό τουρισμό, τον μορφωτικό τουρισμό και τον τουρισμό κινήτρων (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 34)

1.3 Οι κυριότερες ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Την δεκαετία του 1970 ξεκίνησε η εμφάνιση των νέων μορφών τουρισμού ή αλλιώς εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με απώτερο σκοπό την μείωση του μαζικού τουρισμού και των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων του. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού απευθύνονται στους τουρίστες που επισκέπτονται μια περιοχή διότι εκ των προτέρων έχουν κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή. Η νέα τουριστική αντίληψη στρέφεται προς την προστασία του περιβάλλοντος, τη φυσική ζωή και την γνωριμία με τον τοπικό πολιτισμό.

Οι κυριότερες μορφές του εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

Αγροτουρισμός: αναφέρεται σε μια ήπια μορφή τουρισμού σε αγροτικές περιοχές, που συνδέεται με την αγροτική παραγωγή, την παραδοσιακή κουζίνα, τις αγροτικές ασχολίες και τα τοπικά προϊόντα (ΥΠΑΑΤ, 2014).

Οικοτουρισμός: αποτελεί μία ήπια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται σε οικολογικές περιοχές και εστιάζει κυρίως στην προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσα από την προσωπική εμπειρία και την εκμάθηση του επισκέπτη (Πράσινη Βιβλιοθήκη και Τράπεζα Πειραιώς, 2012: 4).

Συνεδριακός τουρισμός: είναι ο τουρισμός που γίνεται κατά την διάρκεια ενός συνεδρίου, σεμιναρίου ή σύσκεψης με σκοπό την επικοινωνία και την ενημέρωση για επαγγελματικούς λόγους κυρίως. Οι κατάλληλες υποδομές, όπως εκθεσιακοί χώροι, χώροι συνεδρίασης κ.α. αποτελούν τα κύρια εφόδια για μία χώρα που επιθυμεί αυτή την κατηγορία του τουρισμού (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 39).

Τουρισμός υγείας: αφορά μία μορφή τουρισμού κυρίως για άτομα τρίτης ηλικίας που αναζητούν εναλλακτικές μεθόδους θεραπείας είτε για σωματική είτε για ψυχική υγεία μέσω προγραμμάτων ιδιωτικής ιατρικής φροντίδας σε συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία σε ένα όμορφο και χαλαρωτικό περιβάλλον (Πατσουλές, 2010: 2).

Θρησκευτικός τουρισμός: Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι τουρισμός μικρής διάρκειας και αφορά την κατηγορία των ανθρώπων που επισκέπτονται θρησκευτικούς προορισμούς για λόγους θρησκευτικούς, όπως οι θρησκευτικές εκδηλώσεις, η εκπλήρωση τάματος κ.α. (Πολύζος, 2010: 3-4).

Αθλητικός τουρισμός: Ο αθλητικός τουρισμός έχει ως κύριο κίνητρο τον αθλητισμό και μπορεί να χωριστεί σε τρεις κατηγορίες: α) στην παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων, β) στη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, επαγγελματικές ή ερασιτεχνικές και γ) στην επίσκεψη σε αθλητικά μνημεία (Αλεξανδρή, 2008: 3-5).

Επαγγελματικός τουρισμός: Αναφέρεται στα ταξίδια που γίνονται για επαγγελματικούς λόγους και όχι για αναψυχή, για τη συμμετοχή σε ημερίδες ή σε εκθέσεις κ.α. (Κραβαρίτης και Παπαγεωργίου, 2007: 34).

Τουρισμός για νέους: Αυτή η μορφή τουρισμού αφορά άτομα ηλικίας από 18-30 ετών, τα οποία προτιμούν προορισμούς όπου θα ζήσουν έντονες στιγμές (περιπέτεια, χειμερινά και θαλάσσια σπορ, εκδηλώσεις, φεστιβάλ κ.τ.λ.).

Τουρισμός τρίτης Ηλικίας: Οι ηλικιωμένοι, που ξεπερνούν το 65^ο έτος της ηλικίας τους, διαθέτουν αρκετό από τον ελεύθερο χρόνο τους για ταξίδια. Επιπλέον προτιμούν τα οργανωμένα ταξίδια και συνήθως τον ιαματικό, τον πολιτιστικό και τον θρησκευτικό τουρισμό (Κάτσος, 2004: 9).

Πολιτιστικός τουρισμός: Τα τουριστικά ταξίδια έχουν ως σκοπό την γνωριμία του πολιτισμού της εκάστοτε περιοχής, τις παραδόσεις, τα μνημεία, τα ήθη και τα έθιμα (Κόνσολα, 2010: 1-3).

Θαλάσσιος τουρισμός: Στο είδος αυτό εντάσσεται κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει ως πεδίο δράσης το θαλάσσιο χώρο και έχει ως σκοπό την αναψυχή (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004:43).

Ιαματικός τουρισμός: Αφορά προορισμούς με ιαματικά νερά, τα οποία έχουν θεραπευτικές ιδιότητες για ανθρώπους με παθήσεις, όπως στην Αιδηψό και στον Λουτράκι.

Μορφωτικός τουρισμός: Ο μορφωτικός τουρισμός απευθύνεται στα άτομα που έχουν σαν κύριο σκοπό την εκπαίδευση και την παρακολούθηση σεμιναρίων και μορφωτικών εκδηλώσεων.

Λαϊκός τουρισμός: αποτελεί μια μορφή τουρισμού που χαρακτηρίζεται από άτομα χαμηλού εισοδήματος, τα οποία ταξιδεύουν με κάθε είδους μεταφορικό μέσο (αυτοκίνητα, τροχόσπιτα κ.τ.λ.) (Ηγουμενάκης και Κραβαναρίτης, 2004: 36,47).

Άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι:

- Τουρισμός κινήτρων
- Επιλεκτικός τουρισμός
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Ορειβατικός και περπατητικός τουρισμός
- Εκθεσιακός τουρισμός
- Χειμερινός τουρισμός
- Φυσιογνωστικός τουρισμός
- Οικογενειακός τουρισμός
- Κοινωνικός τουρισμός
- Κοσμοπολίτικος τουρισμός

1.4 Η ιστορία του τουρισμού

Ο τουρισμός έκανε την εμφάνιση του από την αρχαιότητα κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα. Η λέξη τουρισμός εμφανίστηκε τον 19^ο αιώνα και προέρχεται από την αγγλική και γαλλική λέξη tour. Οι αρχαίοι Ρωμαίοι και Έλληνες ξεκίνησαν να ταξιδεύουν είτε ως επιστήμονες και έμποροι για επαγγελματικούς λόγους, είτε ως εύποροι που διέθεταν άπλετο ελεύθερο χρόνο.

Κατά την διάρκεια του 19^{ου} αιώνα δημιουργήθηκαν τα πρώτα κρατικά πανδοχεία με δωρεάν διαμονή, αλλά και τα ιδιωτικά πανδοχεία με κερδοσκοπική μορφή. Ο τουρισμός ήταν γνωστός όσο και σήμερα, στα χρόνια της αρχαίας Ελλάδας και της αρχαίας Ρώμης και οι ταξιδιώτες ανήκαν στην άρχουσα τάξη.

Στην εποχή του μεσαίωνα τα περισσότερα ταξίδια πραγματοποιούνταν κυρίως για τις ιαματικές πηγές, που ήταν θεραπευτικές, γιορτές και θρησκευτικούς λόγους. Εκείνη την εποχή ήταν προφανές το έλλειμμα της ελευθερίας και της δημοκρατίας, γι αυτό και ο τουρισμός ήταν άρρητα συνδεδεμένος με την θρησκεία.

Την περίοδο της αναγέννησης, όπου υπήρχε και μεγαλύτερη οικονομική άνεση, ξεκίνησε να ταξιδεύει και η αστική τάξη, επιστήμονες, βιοτέχνες και έμποροι, με σκοπό να διευρύνουν τις γνώσεις τους. Η αύξηση των ταξιδιών τότε, οδήγησε περισσότερο στον μαζικό τουρισμό και βοήθησε στην ανάπτυξη των υποδομών, όπως τα ξενοδοχεία, τα μεταφορικά μέσα και τους δρόμους, αλλά επιπλέον δημιούργησε και νέες θέσεις εργασίας (Χατζηιωαννίδης, 2014: 18-19).

Παράλληλα με τα ταξίδια στην Ευρώπη, ξεκίνησαν οι εξερευνήσεις στις άλλες ηπείρους της γης και ο ενθουσιασμός από τις ανακαλύψεις οδήγησε σε νέους προορισμούς και στην μεταφορά της ιστορίας, των πολιτισμών και της επιστήμης. Η δημιουργία του σιδηρόδρομου και του ατμόπλοιου βοήθησε στη μείωση του κόστους των ταξιδιών και εξάπλωση του τουρισμού.

Το 1841 εμφανίστηκε το πρώτο τουριστικό γραφείο στην Αγγλία, καθώς υπήρχε η ανάγκη για οργανωμένα και μακρινά ταξίδια στην Ευρώπη, στην Αμερική και σε άλλους προορισμούς. Ο πρώτος τουριστικός οργανισμός δημιουργήθηκε το 1898 και ονομαζόταν Διεθνής Ένωση Τουρισμού (A.I.T.). Με την πάροδο του χρόνου δημιουργήθηκαν πολλά

τουριστικά γραφεία και τουριστικοί οργανισμοί, μεταφέροντας τον τουρισμό στην μεσαία τάξη εκείνης της εποχής.

Κατά την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα ο μαζικός τουρισμός ανθίζει περισσότερο, αφού τα ατμόπλοια γίνονται ταχύτερα και ασφαλέστερα. Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο δημιουργήθηκε το αυτοκίνητο και το αεροπλάνο, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί αρκετά ο εσωτερικός, αλλά και ο διεθνής τουρισμός και να μειωθεί η χρήση του σιδηρόδρομου και των ατμόπλοιων. Το 1934 ιδρύθηκε η Διεθνή Ένωση των Επίσημων Οργάνων Τουριστικής Προπαγάνδας (U.I.O.P.T) από δημόσιους εθνικούς οργανισμούς, η οποία το 1947 μετατρέπεται σε Διεθνή Ένωση των Εθνικών Οργανισμών Τουρισμού (U.I.O.O.T.).

Σε πολλές περιοχές χτίστηκαν ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και δημιουργήθηκαν τουριστικά πρακτορεία και ο τουρισμός ξεκίνησε να αποτελεί μία απασχόληση – εισόδημα. Από το 1950 και έπειτα η ανάπτυξη του τουρισμού είναι αλματώδης και πλέον ο τουρισμός είναι ένας οικονομικός τομέας που επηρεάζει άμεσα τις χώρες. Το 1975 η Διεθνή Ένωση των Εθνικών Οργανισμών Τουρισμού (U.I.O.O.T.) μετατρέπεται στον μεγαλύτερο μέχρι σήμερα οργανισμό του τουρισμού, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (W.T.O).

Από εκεί και έπειτα τα κράτη αρχίζουν να προωθούν τον θεσμό του τουρισμού ως οικονομική δραστηριότητα, καθώς βοηθούν και οι εταιρείες τουρισμού. Τέλος μπορούμε να τονίσουμε πως φαίνεται ότι ο τουρισμός είναι μία από τις αρχαιότερες και σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες παγκοσμίως (Παππάς, 2008: 36-37).

1.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό

Ο τουρισμός ως εμπορική και οικονομική δραστηριότητα έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών χωρών. Από την άλλη πλευρά οι επιλογές των τουριστών διαμορφώνονται μέσα από την επιρροή πολλών παραγόντων. Οι παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες:

- **Οικονομικοί παράγοντες**

Το εισόδημα:

Σύμφωνα με πολλούς μελετητές το εισόδημα αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα που επηρεάζει τον τουρισμό. Οι αυξομειώσεις στο εισόδημα των τουριστών επηρεάζει άμεσα την επιλογή των προορισμών. Όσο μεγαλύτερο είναι το εισόδημα τόσο πιο εύκολο είναι από τους καταναλωτές να ταξιδεύουν. Επιπλέον το ύψος του εισοδήματος σχετίζεται άμεσα όπως προαναφέραμε με την επιλογή του προορισμού, αλλά και με το είδος του ταξιδιού π.χ. οργανωμένα ταξίδια, εξωτικά και μακρινά ταξίδια.

Η τιμή:

Η τουριστική αγορά επηρεάζεται άμεσα από τις τιμές και τις διακυμάνσεις τους και αποτελούν τον δεύτερο κατά σειρά σημαντικό παράγοντα για τον τουρισμό και την τουριστική ζήτηση. Το κόστος των υπηρεσιών και των αγαθών που αγοράζονται σε έναν προορισμό, οι τιμές των υποκατάστατων και συμπληρωματικών προϊόντων (προορισμοί) και το κόστος μεταφοράς επηρεάζουν διαφορετικά την απόφαση του κάθε τουρίστα που επιθυμεί να ταξιδέψει.

Οι εγχώριες τιμές:

Οι τιμές σε μία χώρα προορισμού αποτελούν το βασικό πυλώνα για την επιλογή αυτής της χώρας ως ταξιδιωτικός προορισμός από τον τουρίστα. Το κόστος διαμονής, η τοπική μεταφορά, η σίτιση και η διασκέδαση είναι κάποια από τα βασικά κόστη αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας που επηρεάζουν την επιλογή του τουρίστα. Μια ενδεχόμενη αύξηση των τιμών σε σύγκριση με παλαιότερες χρονιές θα έχει ως αποτέλεσμα την αποθάρρυνση των τουριστών για την συγκεκριμένη χώρα, ενώ αντιθέτως μια μείωση θα επιφέρει αύξηση της ζήτησης του τουρισμού στην χώρα αυτή (Forsyth and Dwyer, 2009:77-80).

Το κόστος μεταφοράς:

Ένας ακόμη οικονομικός παράγοντας που επηρεάζει τον τουρισμό και την ζήτηση του είναι το κόστος της μεταφοράς από την χώρα προέλευσης στην χώρα προορισμού. Όπως είναι αναμενόμενο μία αύξηση του κόστους μεταφοράς αναμένεται να προκαλέσει μείωση της ζήτησης του τουρισμού. Επίσης ανάλογα με το ύψος του κόστους μεταφοράς ο τουρίστας μπορεί να διακρίνει και να επιλέξει έναν προορισμό που επιθυμεί και έχει μικρό

κόστος μεταφοράς και να απορρίψει κάποιον άλλον προορισμό με μεγαλύτερο κόστος μεταφοράς (Mammadov, 2012: 383-384).

- **Πολιτικοί παράγοντες**

Οι πολιτικοί παράγοντες άλλοτε επηρεάζουν θετικά και άλλοτε αρνητικά τον τουρισμό. Τα αθλητικά γεγονότα όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις αυξάνουν την προσέλευση των τουριστών σε μία χώρα. Από την άλλη πλευρά η πολιτική αστάθεια σε μία χώρα τα τρομοκρατικά χτυπήματα, οι πόλεμοι και πολλά άλλα αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα για την επιλογή ενός προορισμού από τον τουρίστα (GEOstrategy , 2009).

- **Ψυχολογικοί παράγοντες**

Σύμφωνα με πολλούς μελετητές η απόφαση ενός τουρίστα να ταξιδέψει επηρεάζεται άμεσα από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και της ψυχοσύνθεσης του. Το ταξίδι συνήθως αποτελεί μία έξοδο από τα καθημερινά προβλήματα και υποχρεώσεις ενός ατόμου και τη φυγή προς την ξεκούραση, την χαλάρωση και αλλαγή περιβάλλοντος. Ο προορισμός που θα επιλέξει ένα άτομο εξαρτάται από τις προτιμήσεις του και από τις εκάστοτε ψυχολογικές ανάγκες (Drs. Bas Amelung and others, 1999: 23).

- **Δημογραφικοί και Κοινωνικοί παράγοντες**

Η επιλογή ενός ταξιδιού και ενός προορισμού επηρεάζεται από την ηλικιακή διάρθρωση των τουριστών. Οι νέοι άνθρωποι συνήθως επιλέγουν την γνωριμία με άγνωστα μέρη ή πολλές φορές δημιουργούν νέες τουριστικές περιοχές. Από την άλλη πλευρά οι μεσήλικες και οι ηλικιωμένοι έχουν ως προτεραιότητα στην επιλογή τους το οργανωμένο ταξίδι, την ασφάλεια του ταξιδιού, την παροχή ικανοποιητικών υπηρεσιών κ.α.

Επιπρόσθετα το επίπεδο μόρφωσης των χωρών προέλευσης δημιουργεί διαφορές στην επιλογή ενός προορισμού, καθώς τα μορφωμένα άτομα είναι περισσότερο πληροφορημένα και έχουν άλλα κίνητρα για να ταξιδέψουν.

Τέλος ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζει τον τουρισμό είναι η οικογενειακή κατάσταση, αφού τα μικρά παιδιά δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν σε ένα μακρινό ταξίδι για παράδειγμα (Papp and Raffay, 2011: 23-26).

- **Φυσικοί και κλιματολογικοί παράγοντες**

Η μορφολογία του εδάφους, η ηλιοφάνεια, η βλάστηση, οι γενικές καιρικές συνθήκες έχουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού και έτσι δημιουργούνται και πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Παπαγεωργίου κ.α., 2013:2-3).

Κάποιοι επιπλέον παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό είναι:

Η ταυτότητα των προορισμών: Πολλοί ταξιδιώτες την σημερινή εποχή κρίνουν τους προορισμούς αναλόγως από το πόσο δημοφιλής είναι και κυρίως ένα προσφέρουν ήλιο και θάλασσα, αλλά και πολυτελή αγορές, αθλητικά σπορ κ.α.

Η Τεχνολογία και η Διαφήμιση: Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και ειδικότερα η ευρεία χρήση του διαδικτύου διαμορφώνουν τον σύγχρονο τουρισμό. Η διαφήμιση προορισμών μέσω του διαδικτύου αποτελεί έναν από τους πιο διαδεδομένους και σύγχρονους τρόπους διαφήμισης μιας περιοχής σήμερα(GEOstrategy, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1 Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη στην Ευρώπη

Η Ευρώπη είναι ο προσφιλέστερος τουριστικός προορισμός παγκοσμίως με την μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων και προορισμών, καθώς και πληθώρα δημοσίων και ιδιωτικών φορέων με αποκεντρωμένες δεξιότητες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο τουρισμός στην Ευρώπη αποτελεί βασικό κομμάτι της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς κατέχει πάνω από το 10% του ΑΕΠ της και απασχολεί 9,7 εκατομμύρια πολίτες σε τουριστικές επιχειρήσεις. Ακόμα διαθέτει αξιόλογες δυνατότητες, καθώς μπορεί να συμβάλει σε αρκετούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η βιώσιμη ανάπτυξη, η οικονομική και κοινωνική συνοχή, η απασχόληση και η οικονομική άνοδος.

Ο τουρισμός είναι επιπλέον ένα σημαντικό μέσο για την προώθηση της εικόνας της Ευρώπης σε όλο τον κόσμο, προβάλλοντας τις αξίες, την γλωσσική πολυμορφία και δημιουργικότητα και τους διαφορετικούς πολιτισμούς της.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση για να διατηρήσει τη θέση της Ευρώπης ως κορυφαίος προορισμός και τη μεγιστοποίηση της συμβολής του κλάδου στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και την απασχόληση ασκεί αρκετά χρόνια τώρα μια τουριστική πολιτική με βασικό στόχο την προώθηση του τουρισμού (European Commission, 2013).

Το 1982 για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τις πρώτες κατευθύνσεις για μια κοινοτική πολιτική του τουρισμού. Οι βασικοί στόχοι μεταξύ άλλων ήταν:

- ✓ Η αναδιάρθρωση του χρόνου των διακοπών.
- ✓ Η προστασία της κληρονομιάς.
- ✓ Η προώθηση του κοινωνικού, πολιτιστικού και αγροτικού τουρισμού.
- ✓ Η ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στις υποανάπτυκτες χώρες.

Το 1986 προωθήθηκαν νέα μέτρα με επίκεντρο όμως τους παραπάνω στόχους. Ο τουρισμός τίθεται ως βασικό θέμα πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1992 στο «Σχέδιο Κοινοτικών Δράσεων υπέρ του τουρισμού», όπου αναφέρεται ότι θα πρέπει να ληφθούν από

την Κοινότητα μέτρα για την ενημέρωση του τομέα του τουρισμού και την δραστηριοποίηση σε πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Στη συνέχεια ακολούθησαν πολλές διασκέψεις και εγκρίθηκαν αρκετά μέτρα με σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού και την αύξηση του δυναμικού του με νέες θέσεις εργασίας.

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση δρομολόγησε πρωτοβουλίες με κύριο στοιχείο τον τουρισμό. Πιο συγκεκριμένα ανακοινώθηκαν:

- ✓ Το 2007 η «Ατζέντα για έναν αειφόρο και ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό τουρισμό».
- ✓ Το 2010 η «Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο — ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό».
- ✓ Το 2012 η «Εφαρμογή και ανάπτυξη της κοινής πολιτικής θεωρήσεων με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης στην ΕΕ».
- ✓ Το 2014 «μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό».

Επιπλέον θεσπίστηκαν προγράμματα, τα οποία συνεισφέρουν στην καταπολέμηση της εποχικότητας του τουρισμού και στην προώθηση της ανάπτυξης των τοπικών οικονομιών, τα οποία είναι τα εξής (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο/ Το Κοινοβούλιο, 2014):

- ✓ Το Καλύψω, με στόχο την ενθάρρυνση του τουρισμού εκτός της περιόδου αιχμής και την ανάπτυξη του τουρισμού για ΑΜΕΑ, τρίτη ηλικία, νέους, οικονομικά ασθενέστερες οικογένειες.
- ✓ Το EDEN, με σκοπό την προώθηση νέων τουριστικών προορισμών.
- ✓ Ο Βιώσιμος τουρισμός, με στόχο την προώθηση της μετατροπής της πρώην διαχωριστικής γραμμής σε διασυνοριακό δίκτυο διαδρόμων για ποδηλασία ή περπάτημα.
- ✓ Η πιλοτική πρωτοβουλία «50 000 τουρίστες», με στόχο την ενθάρρυνση των τουριστικών ρευμάτων κατά τη χαμηλή τουριστική περίοδο μεταξύ διαφόρων τρίτων χωρών.
- ✓ Τα «Διεθνικά πολιτιστικά τουριστικά προϊόντα», με έμφαση τον πολιτιστικό και βιομηχανικό τουρισμό.

Το 2009 η συνθήκη της Λισαβόνας έδωσε στον ευρωπαϊκό τουρισμό την σημασία, που του αξίζει, αναθέτοντας στην Ε.Ε. την αρμοδιότητα να στηρίζει, να συντονίζει και να συμπληρώνει τις δράσεις των χωρών της στον τομέα αυτό. Σύμφωνα με την συνθήκη η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη επιχειρήσεων στον τομέα αυτό, την προώθηση συνεργασίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ, ειδικότερα με την ανταλλαγή καλής πρακτικής και την ανάπτυξη της ολοκληρωμένης προσέγγισης του τουρισμού ώστε να εξασφαλίσει τη συνεκτίμηση αυτού του τομέα στο πλαίσιο των λοιπών πολιτικών της Ε.Ε. (Europra, 2014).

Η πιο πρόσφατη τουριστική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνεται στην στρατηγική «Ευρώπη 2020» με κύριες προτεραιότητες (Europra, 2010):

- ✓ Την ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα στην Ευρώπη.
- ✓ Την προώθηση της ανάπτυξης βιώσιμου, υπεύθυνου και ποιοτικού τουρισμού.
- ✓ Την εδραίωση της εικόνας και της προβολής της Ευρώπης ως συνόλου βιώσιμων και ποιοτικών τουριστικών προορισμών.
- ✓ Την μεγιστοποίηση του δυναμικού των πολιτικών και των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ για την ανάπτυξη του τουρισμού.

2.2 Η ιστορία του ελληνικού τουρισμού

Ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελούσε ένα σημαντικό κομμάτι της χώρας μας από το 1800 περίπου. Πολλά ταξίδια εκείνον τον καιρό είχαν εκπαιδευτικό χαρακτήρα, λόγω των αρχαιολογικών μνημείων της Ελλάδας, όπως οι Δελφοί, οι Μυκήνες κ.α..

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες το 1986 σηματοδότησαν την εξέλιξη του ελληνικού τουρισμού, διότι υπήρξε μεγάλη προσέλευση τουριστών και δημιουργήθηκαν πολλές ξενοδοχειακές μονάδες στην Αθήνα, στο Ναύπλιο και σε άλλες πόλεις. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι Έλληνες ξεκίνησαν να διαχειρίζονται πιο μεθοδευμένα τον τουρισμό, δημιουργώντας το 1914 το «Γραφείο Ξένων και Εκθέσεων», το οποίο το 1922 αναβαθμίστηκε με σκοπό την προσέλκυση ξένων στην Ελλάδα.

Η κυβέρνηση Ελευθέριου Βενιζέλου το 1929 δημιούργησε τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ), ο οποίος αναλάμβανε την προβολή της χώρας, με την δημιουργία τουριστικών αφισών σε δύο ξένες γλώσσες, την έκδοση περιοδικών και τις δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά. Επίσης εγκατέστησε περίπτερα δίπλα στους αρχαιολογικούς χώρους και θεσπίστηκαν οι πρώτες προδιαγραφές για τα ξενοδοχεία. Από το 1929 έως το 1936 ο Ε.Ο.Τ λειτουργούσε παράλληλα με το «Γραφείο Ξένων και Εκθέσεων». Το 1936 καταργήθηκε ο Ε.Ο.Τ και ανέλαβε το Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού (Μουσαμούτης, 2008). Το Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού προσπάθησε να οργανώσει τον εσωτερικό τουρισμό και την προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Οι αφίξεις τουριστών στην χώρα μας αυξάνονταν συνεχώς με την πάροδο του χρόνου, το 1925 εισήλθαν 22.500 τουρίστες και μέχρι το 1938 ο αριθμός αυξήθηκε στους 153.632 τουρίστες.

Στη συνέχεια, το 1950- 1951 επανιδρύθηκε ο Ε.Ο.Τ, ο οποίος είχε ως σκοπό την τουριστική ανασυγκρότηση της χώρας. Οι πρώτες δράσεις ήταν η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων διαφήμισης στο εξωτερικό και η κατασκευή διάφορων τουριστικών εγκαταστάσεων, όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, κάμπινγκ, οργανωμένες παραλίες κ.α.. Επιπλέον αναπτύχθηκε ο τουρισμός στα νησιά, όπου και γυρίστηκαν ξενόγλωσσα έργα, όπως «τα κανόνια του Ναβαρόνε» και δημιουργήθηκαν τα φεστιβάλ των Αθηνών και της Επιδαύρου, με σκοπό την προσέλκυση του κόσμου.

Η άνοδος του ελληνικού τουρισμού συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια, καθώς το 1966 οι ετήσιες αφίξεις ανέρχονταν σε 1.130.000. Η κατασκευή νέων κτηρίων για τουριστική χρήση συνεχίστηκε και μετά το 1980 με επιδοτήσεις μέσω του αναπτυξιακού νόμου. Κατά τα έτη 1985 – 1987 επιχειρήθηκε η απεξάρτηση από το μαζικό τουρισμό και επιδιώχθηκε η αξιοποίηση όλων των πλεονεκτημάτων της χώρας, έτσι ώστε να αναπτυχθούν οι ειδικές μορφές τουρισμού, μέσω μίας τουριστικής πολιτικής. Η πολιτική αυτή έδινε έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος και έστρεψε την έλξη των τουριστών στην Ελλάδα κυρίως λόγω των θαλάσσιων προορισμών και όχι λόγω του πολιτισμού της χώρας.

Τα τελευταία 20 χρόνια ο δημόσιος φορέας του τουρισμού έχει υποστεί πολλές αλλαγές, πιο συγκεκριμένα ο Ε.Ο.Τ. έχει λιγότερες αρμοδιότητες πλέον, ενώ το

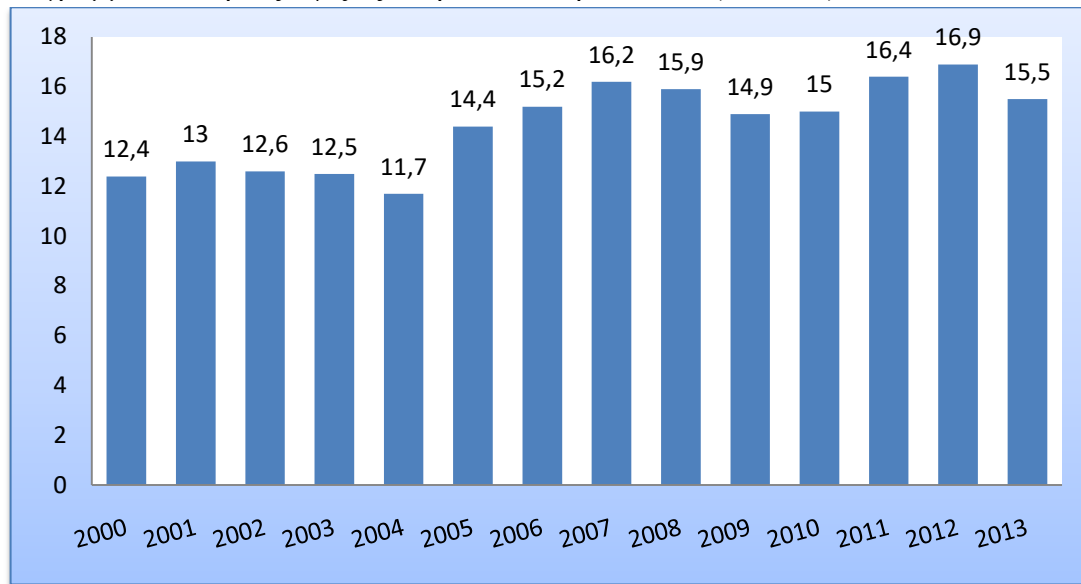
Υπουργείο καταργήθηκε και επανιδρύθηκε 2 φορές μετά την σύσταση του (Κατσιγιάννης, 2009: 1-6).

2.3 Ο τουρισμός στην Ελλάδα σήμερα

Σύμφωνα με την Enterprise Greece, η χώρα μας αποτελεί έναν από τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Το 2004 επισκέφτηκαν την Ελλάδα 11,7 εκατομμύρια τουρίστες, ενώ το 2008 ο αριθμός αυτός είχε αυξηθεί κατά 4 εκατομμύρια περίπου και ακολούθησε την ίδια πορεία και τα επόμενα χρόνια. Ειδικότερα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 2004 και έπειτα είναι φανερό ότι ο τουρισμός στην Ελλάδα αυξήθηκε ραγδαία (Διάγραμμα 1) (Enterprise Greece, 2008 και Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2013).

Την τελευταία δεκαετία έχει διαπιστωθεί ότι ο τουρισμός έχει μεγάλο βαθμό σπουδαιότητας ειδικότερα όσο αναφορά την οικονομία και την ανεργία της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, ο τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις βασικές πηγές εσόδων για την ελληνική οικονομία. Η συμμετοχή του στο ΑΕΠ της χώρας τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται περίπου στο 17%, ενώ η συμμετοχή του στην απασχόληση στο 19%. Οι αριθμοί αυτοί είναι αρκετά υψηλοί αν σκεφτεί κανείς πόσους άλλους τομείς έχουμε στην Ελλάδα που προσφέρουν στην οικονομία της χώρας. Όμως φανερό είναι επίσης ότι με την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα το 2009, ξεκίνησε και μία πτώση του αριθμού των αφίξεων και κατ' επέκταση μία πτώση και στα άλλα δύο μεγέθη που αναφέραμε (Πίνακας 1). Η οικονομική κρίση επηρέασε τον τουρισμό, αλλά από το 2011 και έπειτα ξανάρχισε την ανοδική πορεία του (Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2013).

Διάγραμμα 1. Ετήσιες αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα (σε εκατ.).

Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2013.

Πίνακας 1. Συμμετοχή τουρισμού στο ΑΕΠ και στην Απασχόληση της Ελλάδας

Έτος	Συμμετοχή στο ΑΕΠ	Συμμετοχή στην Απασχόληση
2000	16,6%	19,2%
2001	17,1%	19,4%
2002	16,5%	19%
2003	15,9%	18,1%
2004	16,3%	18,2%
2005	17,6%	19,5%
2006	17,8%	19,8%
2007	17,5%	19,4%
2008	16,8%	18,7%
2009	15,9%	17,7%
2010	16%	17,8%
2011	15,8%	17,6%
2012	16,4%	18,3%
2013	16,4%	18,3%

Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2013.

2.4 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του Ελληνικού Τουρισμού

Ο τουρισμός είναι αδιαμφισβήτητο ότι έχει συμβάλει σημαντικά στην οικονομία και έχει πολλά πλεονεκτήματα για τις χώρες προορισμού, όμως έχει επιφέρει και δυσμενείς επιπτώσεις σε αυτές. Πιο συγκεκριμένα παρακάτω αναφέρονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού:

Πλεονεκτήματα (Βενετσανοπούλου, 2006:40-43):

- Το μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας καθώς επίσης το φυσικό περιβάλλον και η πλούσια φύση ελκύουν τους τουρίστες.
- Η ποικιλομορφία των φυσικών πόρων επιτρέπουν τον τουρισμό για όλους τους μήνες του χρόνου.
- Τα εκατοντάδες μνημεία του πολιτισμού της Ελλάδας, τα οποία είναι από όλες τις εποχές τις ιστορίας.
- Ο μεγάλος αριθμός των νησιών, με τις αμέτρητες παραλίες ενισχύουν τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Η φιλοξενία της Ελλάδας κυριαρχεί απέναντι στους άλλους λαούς.
- Τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί πολλές επιχειρήσεις που προσελκύουν τους τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα.

Μειονεκτήματα (Eurobank Research, 2006: 2-9):

- Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος λόγω των τουριστικών δραστηριοτήτων, καθώς δεν τηρούνται οι περιβαλλοντικοί κανόνες, που υπάρχουν.
- Οι ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές, εξοπλισμό, στις συγκοινωνίες, στα λιμάνια και στα αεροδρόμια.
- Η έντονη εποχικότητα επηρεάζει την ποιότητα και το κόστος του προϊόντος.
- Το υψηλό ποσοστό μέσης και χαμηλής τάξης ξενοδοχειακών μονάδων.
- Το ελλιπές ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό δεν εξυπηρετεί.

- Η εξάρτηση από μεγάλα τουριστικά πρακτορεία και η άνιση ανάπτυξη των περιφερειών της Ελλάδας.

Δυστυχώς το μεγαλύτερο μειονέκτημα από τα παραπάνω είναι η εποχικότητα, καθώς ο τουρισμός στην Ελλάδα διαρκεί κατά κύριο λόγο 3 μήνες τον χρόνο και τους υπόλοιπους η τουριστική δραστηριότητα είναι ελάχιστη. Η Ελλάδα έχει να προσφέρει περισσότερες εμπειρίες και ευχαρίστηση στους τουρίστες και τους υπόλοιπους μήνες του χρόνου.

2.5 Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Τουρισμού

Με τον όρο τοπική ανάπτυξη εννοείται η επιδίωξη θετικών μεταβολών στα βασικά συστατικά της οικονομικοκοινωνικής κυρίως δραστηριότητας σε μία τοπική κοινωνία. Η τοπική ανάπτυξη αφορά την ανάπτυξη σε μια συγκεκριμένη χωρική μονάδα και έχει ως σκοπό την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της. Επιπρόσθετα η τοπική ανάπτυξη είναι μια μορφή περιφερειακής ανάπτυξης, η οποία υποκινείται από τους τοπικούς παράγοντες, αλλά και από τους κατοίκους της χωρικής μονάδας. Οι τοπικοί παράγοντες είναι οι τοπικοί οργανισμοί και φορείς και οι τοπικές επιχειρήσεις.

Η τοπική ανάπτυξη μπορεί να διακριθεί σε τρεις διαστάσεις (Βενετσανοπούλου και Φραϊδάκη, 2008: 3):

- Την οικονομική: οι τοπικοί επιχειρηματίες προσπαθούν να βελτιώσουν την παραγωγικότητα τους και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί.
- Την κοινωνικοπολιτιστική: οι αξίες και οι θεσμοί αποτελούν την βάση της ανάπτυξης ενός τόπου.
- Την πολιτικοδιοικητική: οι τοπικές πολιτικές προστατεύουν το τοπίο και προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό οικονομικό πλαίσιο.

Από την δεκαετία του 1960 και έπειτα ξεκίνησε να εκφράζεται αρκετά η αντίληψη για την αναπτυξιακή διαδικασία μέσω πολιτικών και προγραμμάτων που είχαν ως σκοπό την κινητοποίηση και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών σε εθνικό, περιφερειακό

και τοπικό επίπεδο. Η πολιτική αυτή έγινε γνωστή ως Ενεργοποίηση του Ενδογενούς Δυναμικού (Ε.Ε.Δ.) με τρεις κατευθύνσεις (Βλιάμος, 2008: 41-44):

- Την πολιτική για αύξηση της επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο με νέες δραστηριότητες από επιχειρήσεις.
- Την πολιτική για αύξηση της παραγωγικότητας.
- Την πολιτική για την ενίσχυση τοπικών πρωτοβουλιών, οι οποίες δεν εξαρτώνται μόνο από την επιχειρηματική δράση.

Οι πιο οργανωμένες προσπάθειες για τοπική ανάπτυξη ξεκίνησαν το 1991 με την Πρωτοβουλία Leader, η οποία έδινε την ευκαιρία στις τοπικές κοινωνίες να σχεδιάσουν και να επιλέξουν τον τρόπο και την πορεία της ανάπτυξης τους. Στην πρωτοβουλία Leader II γίνεται προσπάθεια για έναν πιο συστηματικό και ολοκληρωμένο σχεδιασμό και δημιουργούνται οι Ομάδες Τοπικής Δράσης, που σχεδιάζουν και υλοποιούν τοπικά προγράμματα μεταξύ άλλων και για τον τουρισμό. Η τελευταία προσπάθεια για τοπική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού εμφανίζεται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 σε συνδυασμό με τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader, όπου εφαρμόζονται στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα.

Τα τελευταία είκοσι χρόνια η Τουριστική Πολιτική Διεθνώς έχει αναδείξει την σημασία του «τοπικού» ως βασικό χαρακτηριστικό του τουρισμού. Στην Ελλάδα όμως το ζήτημα αυτό έχει συζητηθεί, αλλά ακόμη δεν έχει εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό. Η πρωτοβουλία Leader αποτελεί την πιο πρόσφατη προσπάθεια για τον συνδυασμό του τουρισμού και της τοπικής ανάπτυξης, μέσω του τοπικού σχεδιασμού (ΥΠΑΑΤ κ.α., 2013:513-514).

2.6 Προϋποθέσεις για Τοπική Ανάπτυξη μέσω του Τουρισμού

Ο τουρισμός σε μία τοπική κοινωνία ξεκινάει από την τοπική πρωτοβουλία και τον διαχειρίζονται οι τοπικοί φορείς. Οι επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει είτε είναι θετικές είτε αρνητικές, απευθύνονται σε τοπική κλίμακα μόνο (Αγοραστάκης, 1999:8).

Όμως για να αποτελέσει ο τουρισμός βασικό μοχλό για την τοπική ανάπτυξη θα πρέπει να πραγματοποιηθούν κάποια βασικά βήματα, τα οποία είναι (Αβδελλή, 2014):

- Η συνεργασία όσων εμπλέκονται στην τουριστική διαδικασία μιας τοπικής κοινωνίας.
- Η τοπική συμμετοχή για τον σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης.
- Η εκπαίδευση των επαγγελματιών και των κατοίκων μιας περιοχής για τον τουρισμό, τις εναλλακτικές μορφές του και την σωστή διαχείριση του.
- Η υψηλή ποιότητα των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων.
- Η συμμετοχή των κατοίκων για την διατήρηση των τοπικών τουριστικών πηγών.
- Η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της τοπικής κοινωνίας.
- Η χρήση της τεχνολογίας για την εξέλιξη του τουριστικού προϊόντος, αλλά και για διαφήμιση του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Ο ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ

3.1 Ο Δήμος Ωρωπού από την Αρχαιότητα έως Σήμερα

Η περιοχή του Ωρωπού εντοπίζεται από τους αρχαιολόγους στη θέση του σημερινού οικισμού Σκάλας Ωρωπού – Ν. Παλατίων (Δήμος Ωρωπού, 2011).

Η αρχική ονομασία του Ωρωπού ήταν Γραία, από όπου προήλθε η λέξη «Γραικός». Το μετέπειτα όνομα Ωρωπός προέρχεται από το Ασωπός όπου κατά το Ερετριακό γλωσσικό ιδίωμα των Ωρωπίων, το Ρωτακισμό, το «σ» μετατρέπεται σε «ρ», ενδεικτικό της μεγάλης σημασίας του ποταμού που έδωσε το όνομά του και στην πόλη (Γκικάκης, 2007:51).

Ο Ωρωπός υπήρξε στα αρχαία χρόνια λιμάνι με ιδιαίτερη σημασία για την επικοινωνία με την απέναντι Εύβοια, ειδικά για τους Αθηναίους για τους οποίους η Εύβοια αποτελούσε την κύρια πηγή σιτηρών. Αποτέλεσε για αιώνες αιτία διαμάχης ανάμεσα στους Ερετριείς, τους Βοιωτούς και τους Αθηναίους. Μετά τον 5^ο αιώνα πέρασε στην κυριαρχία των Αθηναίων σχεδόν οριστικά με αποτέλεσμα να γνωρίσει σπάνιες και βραχύβιες περιόδους αυτονομίας.

Η ιστορία του Ωρωπού κατά την αρχαιότητα είναι δυνατό να σκιαγραφηθεί με βάση τις επιγραφές του Αμφιάρειου, τόπου αρχαίας λατρείας (Ο.Ρ.Σ.Α, 2011:62-63). Τα ευρήματα της περιοχής δείχνουν σημάδια κατοίκησης από την προϊστορική κιόλας περίοδο. Από αυτά διαπιστώθηκε ότι η ύπαρξη οικισμού ξεκινά από την Μεσοελλαδική περίοδο (1900-1550 π.Χ.) (Γκικάκης, 2007:56-57).

Κατά την διάρκεια του μεσαιώνα ο Ωρωπός αρχίζει να χάνει την παλιά θέση που είχε λόγω του Αμφιάρειου και πέφτει σε σχετική αφάνεια. Στη θέση της παρηκμασμένης αρχαίας πόλης χτίζεται ο παλαιοχριστιανικός και πρωτοβυζαντινός Ωρωπός, όπως μαρτυρούν σωζόμενα ερείπια, νομίσματα και τάφοι.

Στα βυζαντινά χρόνια, παρατηρείται η πλήρης εγκατάλειψη της παραλιακής πόλης από το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της. Οι κάτοικοί της ,οι οποίοι στην πλειονότητα τους ήταν γεωργοί και κτηνοτρόφοι, αρχίζουν να συγκεντρώνονται σε δύο μικρούς οικισμούς στο εσωτερικό της κοιλάδας του Ωρωπού. (Ο.Ρ.Σ.Α, 2011:62-63).

Κατά την περίοδο του ελληνοτουρκικού πολέμου η περιοχή λεηλατείται και εγκαθίσταται επί αυτής η βάση ανεφοδιασμού των Τούρκων. Το 1456 οι Τούρκοι κατέλαβαν την Αθήνα και το 1458 και το Συκάμινο του Ωρωπού. Η ευρύτερη περιοχή Ωρωπού και του

Συκάμινου ανήκε σε δύο τσιφλίκια: το ένα του «Συκάμινου», που περιλάμβανε όλη την έκταση της σημερινής Κοινότητας, και το άλλο του «Ωρωπού», που περιλάμβανε, εκτός από την έκταση του σημερινού Δήμου Ωρωπού, και τις περιοχές του Μαρκόπουλου Ωρωπού και της Μαλακάσας (Γκικιάκης, 2007:83-85).

Μετά την απελευθέρωση, όσο αφορά την διοικητική εξέλιξη, όλη η περιοχή και των δύο παλιών τσιφλικιών αποτέλεσε ένα ενιαίο δήμο που ονομάστηκε Δήμος Ωρωπιέων. Ο Δήμος αυτός περιλάμβανε τα χωριά: το Σάλεσι, ο Κάλαμος, οι Άγιοι Απόστολοι, η Μαλακάσα, η Μπούγα, το Μαρκόπουλο, το Μήλεσι, το Συκάμινο, το Χαλκούτσι, ο Ωρωπός και η Σκάλα (Δήμος Ωρωπού, 2011).

Το 1840 ο Δήμος Ωρωπού καταργήθηκε και ενώθηκε με τον Δήμο Περαιάς της επαρχίας_Αττικής. Ο Ωρωπός ορίστηκε ως έδρα του δήμου αυτού που κάλυπτε ολόκληρη τη βόρεια έκταση της Αττικής μέχρι την Πάρνηθα και το Μαραθώνα. Το 1871 ο δήμος Περαιάς μετονομάστηκε σε δήμο_Ωρωπίων και νέα έδρα του έγινε η Σκάλα Ωρωπού. Τα διοικητικά όρια του δήμου ορίζονταν από τη Σκάλα και τη Μαλακάσα, έως τον Κάλαμο και τους Αγίους Αποστόλους.

Το 1912 καταργήθηκε ο ενιαίος Δήμος Ωρωπίων και δημιουργήθηκαν κοινότητες που αντιπροσώπευαν ομάδες πληθυσμού, κυρίως πρόσφυγες από την Μ. Ασία και γηγενείς (Αγαλλοπούλου, 2012). Κατά την περίοδο 1920- 1930 το «Κτήμα Ωρωπού» το οποίο κληροδοτήθηκε το 1899 από τον Ανδρέα Συγγρό στο Αμαλίειο Ορφανοτροφείο, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην πολεοδομική διαμόρφωση του οικιστικού συνόλου, καθώς το κράτος παραχώρησε σε πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και σε ακτήμονες γηγενείς (Σκάλα Ωρωπού-Ν.Παλάτια) τις αγροτικές εκτάσεις από το «Κτήμα Ωρωπού» (Γκικιάκης, 2007:153-156).

Εικόνα 1. Ο Ωρωπός το 1942

Πηγή: ΕΠΑΛ Μαρκοπούλου – Ωρωπού, 2012

Εικόνα 2. Ο Ωρωπός το 1952

Πηγή: ΕΠΑΛ Μαρκοπούλου – Ωρωπού, 2012

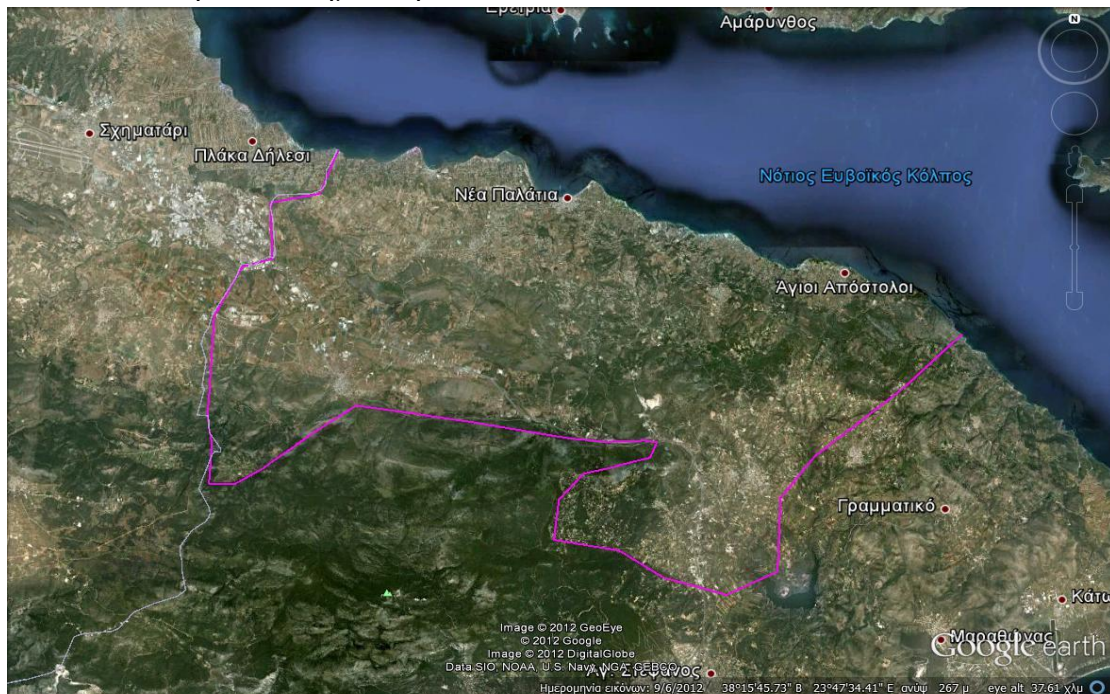
Γύρω στο 1950 αρχίζει και η δημιουργία των πρώτων εξοχικών κατοικιών στον οικισμό γεγονός που οδήγησε στην εξέλιξη του Ωρωπού σε σημαντικό κέντρο παραθερισμού. Στη δεκαετία του 1970 αρχίζει και η κατασκευή του λιμανιού Ferry Boat για τη δια θαλάσσης ένωση του Ωρωπού με την Εύβοια και με ολόκληρη την Αττική. Από το 1990 και μετά ο οικισμός του Ωρωπού μετατρέπεται σε ένα σημαντικό αστικό κέντρο της περιοχής.

Σήμερα ο Δήμος Ωρωπού ανήκει στο Νομό Αττικής. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης (2010) ο δήμος σχηματίστηκε με την συνένωση του δήμου Αυλώνας, του δήμου Ωρωπίων και των κοινοτήτων Καπανδριτίου, Συκαμίνου, Πολυδενδρίου,

Μαρκοπούλου, Ωρωπού, Μαλακάσας, Αφιδνών και Καλάμου. Έδρα του δήμου ορίστηκε η Σκάλα Ωρωπού (Ο.Ρ.Σ.Α., 2011:19).

Η ευρύτερη περιοχή, που βρέχεται από τον Νότιο Ευβοϊκό, χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη εξοχικών κατοικιών κυρίως των Αθηναίων, οι οποίοι διαμένουν στην περιοχή περισσότερο τα Σαββατοκύριακα, τις εορτές και την καλοκαιρινή περίοδο. Επίσης στις παραλιακές ακτές του Δήμου έρχονται πολλοί λάτρεις των θαλάσσιων σπορ, καθώς τα νερά και το ελαφρύ αεράκι εξυπηρετούν την άθληση τους. Συνεπώς η περιοχή στηρίζει ένα μέρος της στον τουρισμό και τον εποχικό πληθυσμό. Μικρό μέρος του τουρισμού προέρχεται από ημερήσιες εκδρομές στη Σκάλα Ωρωπού αλλά και τους χρήστες της πορθμειακής γραμμής Ερέτρια – Ωρωπός, η οποία λειτουργεί με τακτά δρομολόγια όλη τη διάρκεια του έτους (Envic Ε.Π.Ε., 2012:13).

Εικόνα 3. Τα όρια του Δήμου Ωρωπού

Πηγή: Επεξεργασία με το πρόγραμμα «Google Earth»

3.2. Μορφολογικά Χαρακτηριστικά και Χρήσεις Γης Δήμου Ωρωπού

Η έκταση του Δήμου Ωρωπού είναι 337 τ.χλμ και βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο του Νομού Αττικής απέναντι ακριβώς από τις πόλεις της Χαλκίδας και της Ερέτριας. Καταλαμβάνει το σύνολο της Βορειοανατολικής Αττικής και εκτείνεται από τον Ευβοϊκό Κόλπο έως τους πρόποδες της Πάρνηθας και από την λίμνη του Μαραθώνα έως τα σύνορα της Αττικής με την Βοιωτία. Ο Δήμος χαρακτηρίζεται ως ημιορεινή (59%) και πεδινή περιοχή (41%), όπως φαίνεται και στους παρακάτω Πίνακες. Αναλυτικότερα τέσσερις κοινότητες του Δήμου χαρακτηρίζονται ημιορεινές και επτά χαρακτηρίζονται πεδινές.

Πίνακας 2. Μορφή Αναγλύφου του Εδάφους και Μέσος Σταθμικός Υψομέτρου Ανά Κοινότητα του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού

ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ	ΜΟΡΦΗ ΑΝΑΓΛΥΦΟΥ ΤΟΥ ΕΛΑΦΟΥΣ	ΜΕΣΟΣ ΣΤΑΘΜΙΚΟΣ ΥΨΟΜΕΤΡΟΥ
Κ. Καπανδριτίου	Πεδινή	356
Κ. Αφιδνών	Ημιορεινή	361
Κ. Καλάμου	Ημιορεινή	156
Κ. Νέων Παλατιών	Πεδινή	7
Κ. Μαλακάσας	Πεδινή	228
Κ. Μαρκοπούλου	Πεδινή	97
Κ. Πολυδενδρίου	Πεδινή	340
Κ. Σκάλας Ωρωπού	Πεδινή	8
Κ. Συκαμίνου	Ημιορεινή	32
Κ. Ωρωπού	Πεδινή	45
Δήμος Αυλώνας	Ημιορεινή	171

Πηγή: geodata.gov.gr,2014.

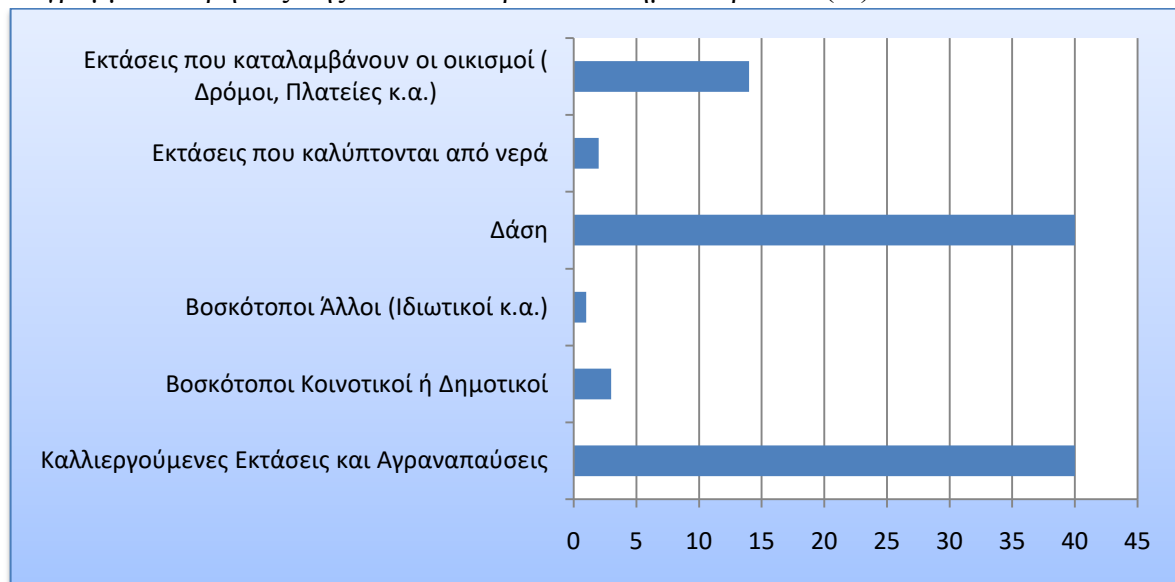
Σύμφωνα με την Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σταθμού Μεταμόρφωσης Απορριμμάτων Δήμου Ωρωπού, όσο αφορά τις χρήσεις γης στον Δήμο Ωρωπού, το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων του καλύπτεται από δάση με ποσοστό 40% και αντίστοιχα με 40% από καλλιεργούμενες εκτάσεις. Το υπόλοιπο 20% χωρίζεται στους κοινοτικούς βοσκότοπους (3%), τους ιδιωτικούς βοσκότοπους (1%), στις εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά (2%) και στις εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι οικισμοί (14%) (Envic E.Π.Ε., 2012:21).

Πίνακας 3. Χρήσεις Γης του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού

ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ	Συνολική Έκταση σε στρέμματα	Ποσοστά(%)
Καλλιεργούμενες Εκτάσεις και Αγραναπαύσεις	134	40%
Βοσκότοποι Κοινοτικοί ή Δημοτικοί	9,7	3%
Βοσκότοποι Άλλοι (Ιδιωτικοί κ.α.)	2,7	1%
Δάση	136,4	40%
Εκτάσεις που καλύπτονται από νερά	6,7	2%
Εκτάσεις που καταλαμβάνουν οι οικισμοί (Δρόμοι, Πλατείες κ.α.)	48,7	14%
Ημιορεινή μορφή αναγλύφου του εδάφους	201,2	59%
Πεδινή μορφή αναγλύφου του εδάφους	137,0	41%
Σύνολο Εκτάσεων	338,2	100%

Πηγή: Envic Ε.Π.Ε., 2012:15.

Διάγραμμα 2. Χρήσεις Γης του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού (%)

Πηγή: Envic Ε.Π.Ε., 2012:15.

3.3 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Δήμου Ωρωπού

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011, ο νέος Δήμος Ωρωπού έχει 27,151 κατοίκους. Από το 1981 έως το 2001 ο πληθυσμός εμφανίζεται κάθε δεκαετία αυξημένος, ενώ από το 2001 έως το 2011 παρουσιάζεται μία μικρή πτώση της τάξης του 1,3%, όπως φαίνεται στον Πίνακα 4 και στο Διάγραμμα 3 που ακολουθούν. Η αύξηση του πληθυσμού τις τελευταίες δεκαετίες πηγάζει κυρίως από την εισροή μεταναστών (Ο.Ρ.Σ.Α., 2011:26).

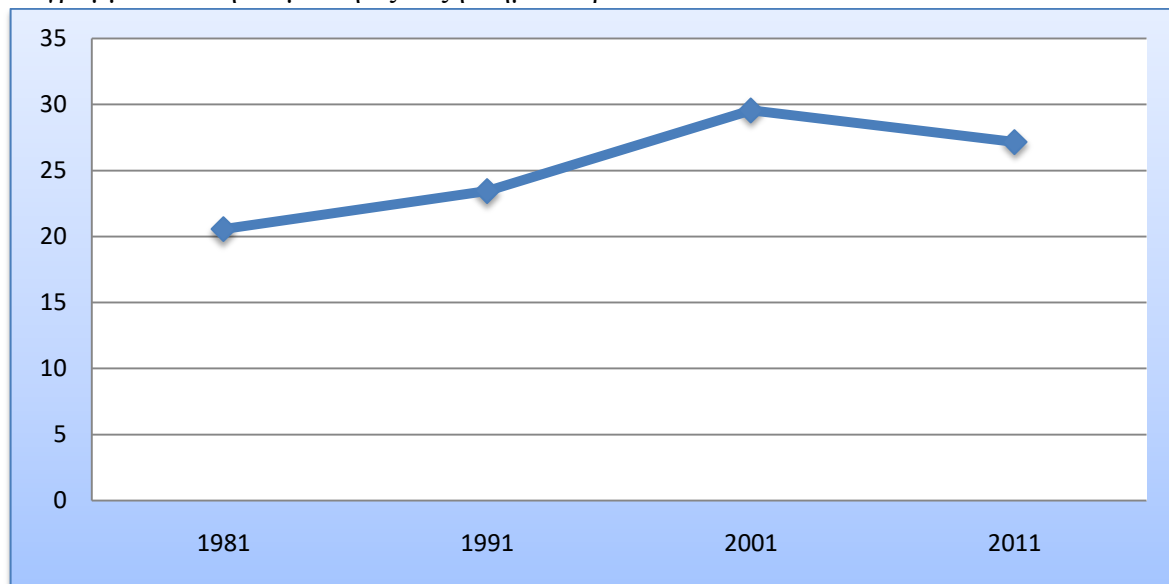
Σύμφωνα όμως με την Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σταθμού Μεταμόρφωσης Απορριμμάτων Δήμου Ωρωπού, της περιόδου αιχμής (καλοκαίρι και αργίες), ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής ανέρχεται περίπου στους 80.000 κατοίκους, καθώς υπάρχουν πολλές εξοχικές κατοικίες (Ενvic Ε.Π.Ε., 2012:14).

Πίνακας 4. Πληθυσμός Δήμου Ωρωπού

Έτος	1981	1991	2001	2011
Πληθυσμός	20,566	23,443	29,542	27,151

Πηγή: ΕΣΥΕ, 1981- 1991- 2001- 2011.

Διάγραμμα 3. Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου Ωρωπού

Πηγή: ΕΣΥΕ, 1981- 1991- 2001- 2011.

3.3 Οικονομικά Χαρακτηριστικά Δήμου Ωρωπού

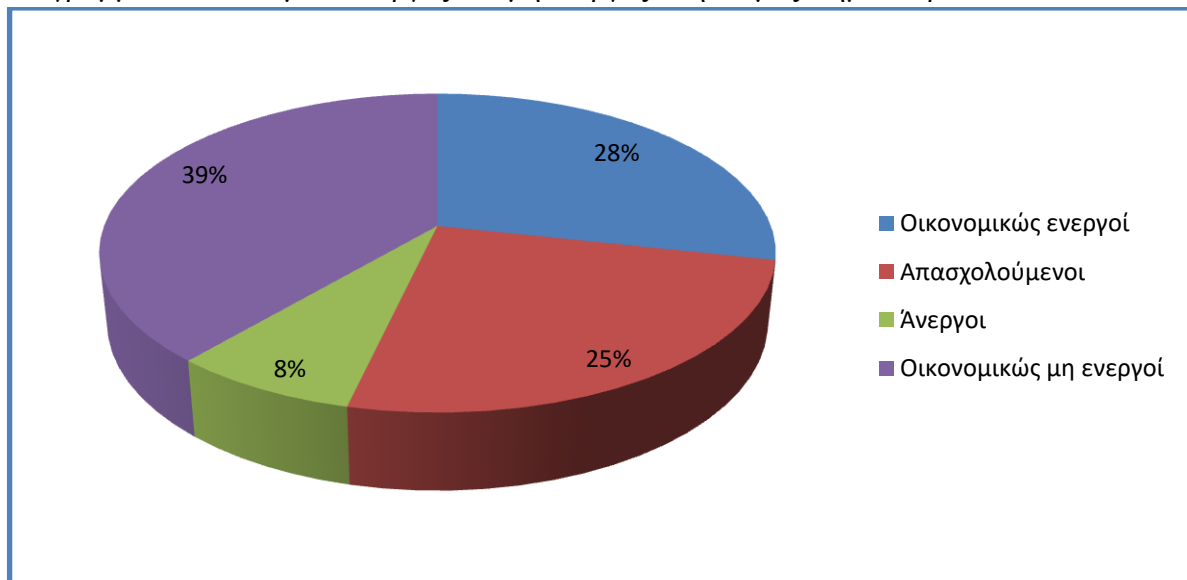
Στο Δήμο Ωρωπού οι απασχολούμενοι αποτελούν το 26,9% του πληθυσμού, οι άνεργοι το 8,17% και οι οικονομικά μη ενεργοί το 41,3% του πληθυσμού. Παρατηρούμε ότι η ανεργία καταλαμβάνει ένα σημαντικό ποσοστό, το οποίο είναι πάνω από το μέσο όρο της χώρας. Επιπλέον το μεγάλο ποσοστό των οικονομικώς μη ενεργών ατόμων υποδηλώνει την αυξημένη γήρανση του πληθυσμού της περιοχής. Στον παρακάτω Πίνακα και Διάγραμμα παρουσιάζονται όλα τα στοιχεία αναλυτικότερα.

Πίνακας 5. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός Δήμου Ωρωπού

Δήμος Ωρωπού		Ποσοστό
Οικονομικώς ενεργοί	10,138	30,31%
Απασχολούμενοι	9,310	26,9%
Άνεργοι	828	8,17%
Οικονομικώς μη ενεργοί	14,319	41,3
Σύνολο	34,595	100%

Πηγή: Envic Ε.Π.Ε., 2012: 19- 20.

Διάγραμμα 4. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός Δήμου Ωρωπού

Πηγή: Envic Ε.Π.Ε., 2012: 19- 20.

3.4 Τομείς Παραγωγής Δήμου Ωρωπού

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 6, στον Δήμο του Ωρωπού, το σημαντικότερο μερίδιο στην απασχόληση καταλαμβάνει ο τριτογενής τομέας με 54,02%, ενώ έπονται ο δευτερογενής με 26,65% και ο πρωτογενής με 14,17%.

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του Δήμου ασχολείται με τις μεταποιητικές βιομηχανίες, με ποσοστό 15,6% και ακολουθεί το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με ποσοστό 14,8%. Η γεωργία και η κτηνοτροφία αποτελούν ένα βασικό κομμάτι της απασχόλησης καθώς στον τομέα αυτόν δραστηριοποιείται το 14,5% του πληθυσμού του Δήμου και οι κατασκευές με ποσοστό 11,7%. Επίσης η δημόσια διοίκηση, τα ξενοδοχεία και οι μεταφορές – επικοινωνίες έχουν σημαντική παρουσία στις οικονομικές δραστηριότητες των δημοτών με ποσοστό περίπου 5% η καθεμία. Όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας απασχολούν ελάχιστους δημότες της περιοχής.

Παρατηρούμε ότι οι μεταποιητικές βιομηχανίες κυριαρχούν, καθώς υπάρχουν πολλά εργοστάσια στην ευρύτερη περιοχή και ειδικότερα στο Δήμο του Σχηματαρίου, ο οποίος συνορεύει με τον Δήμο Ωρωπού και απασχολεί πολλούς δημότες του Ωρωπού (Envic E.Π.Ε., 2012: 19- 20).

Πίνακας 6. Απασχόληση στους Τομείς Παραγωγής Δήμου Ωρωπού

Τομείς Παραγωγής		Ποσοστό
Πρωτογενής Τομέας	1,319	14,17%
Δευτερογενής Τομέας	2,481	26,65%
Τριτογενής Τομέας	5,029	54,02%
Σύνολο	8,829	100%

Πηγή: Envic E.Π.Ε., 2012: 19- 20.

Πίνακας 7. Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας του Καλλικρατικού Δήμου Ωρωπού

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας		Ποσοστό
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία	1,610	14,5%
Αλιεία	60	0,5%
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	1,737	15,6%
Ορυχεία και λατομεία	18	0,2%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	134	1,2%
Κατασκευές	1,299	11,7%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων, μοτοσυκλετών και ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	1,648	14,8%
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	561	5,0%
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες	565	5,1%
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	237	2,1%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες	454	4,0%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	821	7,4%
Εκπαίδευση	336	3,0%
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	201	1,8%
Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα	237	2,1%
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	200	1,8%
Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα	2	0,01%
Νέοι	499	4,5%
Δήλωσαν ασαφώς ή δεν δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	485	4,3%
Σύνολο	11,108	100%

Πηγή: Envic Ε.Π.Ε., 2012: 19- 20.

3.5 Κύριες Υποδομές Δήμου Ωρωπού

3.5.1 Κοινωνικές Δομές

Εκπαίδευση

Στον Δήμο Ωρωπού λειτουργούν 2 παιδικό σταθμοί στη Σκάλα Ωρωπού και στο Συκάμινο. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργούν συνολικά 14 νηπιαγωγεία, (Συκάμινο, Χαλκουτσίου, Ωρωπού, Αυλώνα, Σκάλας Ωρωπού, Νέων Παλατίων, Μαρκοπούλου Ωρωπού, Μαλακάσας, Αγίων Αποστόλων, Καλάμου, Αφιδών, Καπανδριτίου, Σταμάτας) και 14 δημοτικά σχολεία (Συκάμινο, Καμαρίου, Χαλκουτσίου, Σκάλας Ωρωπού, Ωρωπού, Αυλώνα Σωφρονιστικών ανηλίκων, Σκάλας Ωρωπού Νέων

Παλατίων, Μαρκοπούλου Ωρωπού, Μαλακάσας, Καλάμου, Αγίων Αποστόλων, Αφιδνών, Πολυδενδρίου, Καπανδριτίου).

Όσο αφορά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση του Δήμου, ο Δήμος διαθέτει 7 γυμνάσια (Αυλώνα, Σκάλας Ωρωπού, Καλάμου, Καπανδριτίου, Πτολεμαΐδας) και 5 λύκεια (Αυλώνα, Σκάλας Ωρωπού, Καλάμου, Μαγούλα, Καπανδριτίου, Πτολεμαΐδας).

Υγεία

Στον Δήμο Ωρωπού λειτουργεί περιφερειακό Ιατρείο στην Σκάλα Ωρωπού και ένα Κέντρο υγείας στο Καπανδρίτι. Φαρμακεία υπάρχουν στους οικισμούς Νέα Παλάτια, Σκάλα Ωρωπού, Ωρωπός, Χαλκούτσι, Συκάμινο, Αυλώνα, Καπανδρίτι, Πολυδένδρι, Αφίδνες και Κάλαμος. Ιδιωτικά ιατρεία υπάρχουν στους οικισμούς Νέα Παλάτια, Σκάλα Ωρωπού, Ωρωπός, Χαλκούτσι, Αυλώνα, Καπανδρίτι, Πολυδένδρι και Αφίδνες.

Αθλητισμός

Στον Δήμο Ωρωπού λειτουργούν γήπεδα ποδοσφαίρου, γήπεδα μπάσκετ και αθλητικά κέντρα. Επίσης εδρεύουν η Αθλητική Ένωση Ωρωπού, ο Αθλητικός Όμιλος Ωρωπού και ο Ναυτικός Όμιλος Νέων Παλατίων.

Υπηρεσίες

Ο Δήμος Ωρωπού διαθέτει αστυνομικό τμήμα στην Σκάλα Ωρωπού, στο Καπανδρίτι, στις Αφίδνες και στον Αυλώνα. Επίσης διαθέτει κατάστημα ΕΛΤΑ και υποκαταστήματα Τραπεζών στην Σκάλα Ωρωπού, στο Καπανδρίτι, στις Αφίδνες και στον Αυλώνα. Στον Δήμο λειτουργεί το Υποθηκοφυλακείο στη Σκάλα Ωρωπού και Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών στη Σκάλα Ωρωπού, στη Μαλακάσα, στο Μαρκόπουλο Ωρωπού, στον Κάλαμο, στο Καπανδρίτι, στις Αφίδνες και στον Αυλώνα (Ο.Ρ.Σ.Α, 2011:50-51, geodata.gov.gr, 2014).

3.5.2 Δίκτυο

Στον Δήμο του Ωρωπού λειτουργεί η πορθμειακή γραμμή Ερέτριας – Ωρωπός, που εξυπηρετεί την σύνδεση της Αττικής με την Ερέτρια και το λιμάνι βρίσκεται στην Σκάλα

Ωρωπού. Όσο αφορά το εθνικό δίκτυο, τον Δήμο διασχίζει η εθνική οδός Αθηνών – Λαμίας, που εξυπηρετεί την μεταφορά των Αθηναίων στον Δήμο. Τέλος ο Δήμος του Ωρωπού διαπερνάται από τον σιδηροδρομικό δίκτυο του ΟΣΕ που ξεκινά από την Αθήνα και φτάνει ως την Θεσσαλονίκη, στον Δήμο υπάρχουν δύο στάσεις η «Σφενδάλη» (Μαλακάσα) και η «Αυλώνα» (Αυλώνα) (geodata.gov.gr, 2014).

3.5.3 Πολιτισμός

Όπως αναφέρθηκε και στην ιστορία του Δήμου Ωρωπού, ο Δήμος διαθέτει μια ποικιλία ευρημάτων και μνημείων όλων των εποχών.

ΤΟ ΑΜΦΙΑΡΕΙΟ

Το Αμφιάρειο του Ωρωπού βρίσκεται σε μια μικρή κοιλάδα νοτιοδυτικά της σκάλας Ωρωπού, στο Μαυροδήλεσι. Ήταν το μεγαλύτερο στην αρχαία Ελλάδα ιερό του χθόνιου θεού και ήρωα του Άργους Αμφιαράου. Κατά την διάρκεια της λειτουργίας του ήταν το εθνικό ιερό του Ωρωπού, μιας από τις παλαιότερες πόλεις της αρχαίας Ελλάδας. Ιδρύθηκε στα τέλη του 5ου αι. π.Χ. όταν ο Ωρωπός ήταν στα χέρια των Αθηναίων. Ο Αμφιάραος ανήκε στις θεότητες του κάτω κόσμου. Η ευτυχέστερη ίσως περίοδος της ιστορίας του Αμφιαράου ήταν ο 3ος αιώνας π.Χ. και το πρώτο μισό του 2ου αιώνα π.Χ. (ως το 146 π.Χ.), οπότε ο Ωρωπός ήταν μέλος του Κοινού των Βοιωτών.

Εικόνα 4. Το Αμφιάρειο

Πηγή: α Panoramio, 2010

Το Αμφιάρειο ήταν η έδρα της ανώτατης θρησκευτικής αρχής του μικρού κράτους. Επειδή όμως ήταν και τόπος όπου συναθροίζοταν πολύς κόσμος, στο ιερό αυτό δημοσίευαν οι Ωρώπιοι τις σημαντικές τους αποφάσεις, τα γενικού ενδιαφέροντος δημόσια έγγραφα, τις συνθήκες, τις προκηρύξεις, τα ψηφίσματα με τα οποία τιμούσαν κάποιον. Εκατοντάδες τέτοια έγγραφα σώθηκαν χαραγμένα πάνω στα βάθρα των αγαλμάτων. Ο χώρος περιλαμβάνει τα λουτρά, τη μεγάλη στοά, το θέατρο, το βωμό, το μικρό και το μεγάλο ναό και την ιερή πηγή. Το 1884 ξεκίνησε η συστηματική ανασκαφή του ιερού από την Αρχαιολογική Εταιρεία με τον Βασίλειο Λεονάρδο. Η ανασκαφή διήρκησε με διαλείμματα ως το 1929 και αποκάλυψε τα ερείπια μνημείων στο Μαυροδήλεσι και πολλές επιγραφές που είναι πολύτιμες για τις πληροφορίες που περιέχουν (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2012 ; Πετράκος, 1992: 10).

ΤΑ ΝΕΑ ΠΑΛΑΤΙΑ

Εικόνα 5. Μνημείο Παλατιανών

Οι κάτοικοι του χωριού Παλάτια που βρίσκεται στο νησί Μαρμαράς, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, εγκαταστάθηκαν κατ' αρχήν στη Χαλκίδα, κατόπιν δε, το 1927, ίδρυσαν στη Σκάλα Ωρωπού τα Νέα Παλάτια, που αποτέλεσαν ξεχωριστή Κοινότητα η οποία κατ' επανάληψη απέσπασε τα συγχαρητήρια της Νομαρχίας Αττικής για την πρόοδο και τη διοικητική της τάξη.

Οι Παλατιανοί, συμμετέχοντας στον Προικοννησιακό Σύνδεσμο, δημιούργησαν παράλληλα και Όμιλο Φίλων Νέων Παλατιών. Ο Πολιτιστικός και Πνευματικός Όμιλος Νέων Παλατιών, που ιδρύθηκε το 1982, υπάρχει έως σήμερα. Την ίδια εποχή με τους Παλατιανούς ήρθαν στην περιοχή του Ωρωπού και οι Πόντιοι και τοποθετήθηκαν ως γεωργικός πληθυσμός στο ΝΔ μέρος του συνοικισμού προς το λόφο του

Πηγή: Σταύρου Δημήτρης, 18/6/2012

Προφήτη Ηλία. Κατάγονται από γνωστές ποντιακές πόλεις και διάφορα μικρότερα χωριά του Πόντου (Ηλιάδης, 2001: 25).

ΤΟ ΑΜΑΛΙΕΙΟ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ (ΠΑΛΙΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ)

Το κτίσμα του ορφανοτροφείου κατασκευάστηκε περίπου το 1909 σε κτήμα που κληροδότησε ο Ανδρέας Συγγρός προς το Αμαλίειο Ορφανοτροφείο. Μετά τη γενοκτονία των Αρμενίων (1915) μετέφεραν εκεί επιζώντα Αρμενόπουλο. Συνεργάστηκε με τη φιλανθρωπική οργάνωση Near East και προβάλλονταν ακόμα και κινηματογραφικές ταινίες (1925- 30) προς διασκέδαση των ορφανών.

Εικόνα 6. Το Αμαλίειο Ορφανοτροφείο

Πηγή: β Panoramio, 2010

Το 1933 μετατρέπεται σε αγροτικές φυλακές, με το σεισμό όμως του 1938 καταστρέφεται και το 1950 ξαναχτίζεται. Σύμφωνα με το νόμο 2058/1952 μετατρέπεται σε Ανοικτό Σωφρονιστικό Κατάστημα, έτσι οι κρατούμενοι εργάζονταν σε αγροτικές δουλειές.

Από την Χούντα κρατούνται πολλοί πολιτικοί της αντίπαλοι, μεταξύ των οποίων και ο Μίκης Θεοδωράκης. Το 1970 μετατρέπονται σε αναμορφωτήριο ανηλίκων για 2-3 χρόνια. Έπειτα εγκαταλείπονται και το 1979 στεγάζεται εκεί το πρώτο δημόσιο Γυμνάσιο της περιοχής (Ο.Ρ.Σ.Α, 2011:62-63).

ΤΑ ΛΙΓΝΙΤΩΡΥΧΕΙΑ

Από το 1830 ξεκίνησε η ύπαρξη του λιγνίτη στην περιοχή του Ωρωπού, ανάμεσα στο Μαρκόπουλο και στο Μήλεσι (Μαυροσουβάλα, Μπάφι).

Το κάρβουνο (γαιάνθρακας, λιγνίτης) στην αρχή βρέθηκε επιφανειακά και μετά άρχισαν να δημιουργούν υπόγειες στοές σε μεγάλα βάθη και μήκη για την εποχή (200-250μ. βάθος και 2.000μ. μήκος). Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου εξήγαγαν 3.500 τόνους ετησίως. Το 1962 η παραγωγή ήταν 11.381 μετρικοί τόνοι στη Μαυροσουβάλα και

στο Μήλεσι 2.265 μ. τόνοι. Ξεκινούσε γραμμή τρένου από το σημείο Κόσκινα που συνεχιζόταν ως τη θάλασσα. Μια ξύλινη καρβουνόσκαλα έμπαινε στη θάλασσα σε μήκος περίπου 20 μ. και ήταν υπερυψωμένη για να μπορούν να πλευρίζουν τα πλοία. Πριν την καρβουνόσκαλα υπήρχε ένα δωματιάκι και μπροστά από αυτό ήταν το ζυγιστήριο (Εφημερίδα «Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΩΡΩΠΟΥ», 1994).

Όσον αφορά στους πολιτιστικούς και εξωραϊστικούς συλλόγους στην περιοχή πολλοί βρίσκονται και λειτουργούν στο Δήμο Ωρωπού από το 1995. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι (Ο.Ρ.Σ.Α, 2011: 51-52):

- Πολιτιστικός και πνευματικός όμιλος Νέων Παλατιών.
- Πολιτιστικός και πνευματικός Σύλλογος Σκάλας Ωρωπού.
- Πολιτιστικός σύλλογος Ποντίων «Ο Εύξεινος Πόντος».
- Πολιτιστικός σύλλογος Γυναικών Χαλκουτσίου.
- Πολιτιστικός σύλλογος «Ασωπός»
- Εξωραϊστικός σύλλογος «Η Αγ.Παρασκευή»
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος περιοχής Σκάλας Ωρωπού «Το Πευκί»
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος περιοχής Χαλκουτσίου «Το Καμάρι»
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος «Νέας εκάλης»
- Εξωραϊστικός σύλλογος περιοχής Σαραντάρι «Ο Αθανάσιος Διάκος»
- Εξωραϊστικός- Πολιτιστικός σύλλογος περιοχής Χαλκουτσίου «Αγ.Αθανάσιος»
- Εξωραϊστικός- Πολιτιστικός σύλλογος «Ο Πευκιάς»
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος περιοχής Χαλκουτσίου «Η Κοιλιάδα»
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος «Δροσιάς Χαλκουτσίου»
- Εξωραϊστικός σύλλογος «Νέος Ωρωπός»
- Εξωραϊστικός σύλλογος «Πανόραμα Αγριλέζας»
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος «Ακρωτήρι»
- Εξωραϊστικός σύλλογος «Νέας Πολιτείας»
- Πολιτιστικός σύλλογος Συκάμινου.
- Αγροτικός σύλλογος Συκάμινου
- Αθλητικός σύλλογος Συκάμινο
- Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Συκάμινου

- Πολιτιστικός σύλλογος Καπανδριτίου
- Λαογραφικός Πολιτιστικός σύλλογος γυναικών Πολυδενδρίου
- Πολιτιστικός σύλλογος Πολυδενδρίου
- Πολιτιστικός σύλλογος Αφιδνών
- Νέος Πολιτιστικός Σύλλογος Μαλακάσας
- Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός σύλλογος Καλάμου «Μπέσκα»
- Πολιτιστικός σύλλογος Καλάμου
- Σύλλογος Αυλωνιτών «Το Σάλεσι»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Η ΕΡΕΥΝΑ

Στο τέταρτο κεφάλαιο της πτυχιακής εργασίας θα παρουσιάσουμε και θα αναλύσουμε την έρευνα, που πραγματοποιήσαμε. Ο στόχος της έρευνας είναι να διερευνηθούν:

- ✓ Οι λόγοι που ελκύουν τους τουρίστες στον Δήμο Ωρωπού.
- ✓ Οι λόγοι που δεν ελκύουν τους τουρίστες στον Δήμο Ωρωπού.
- ✓ Οι γνώσεις των πολιτών του Δήμου για τον τουρισμό.
- ✓ Η συμμετοχή των πολιτών στον τουρισμό του Δήμου.
- ✓ Η συμμετοχή του Δήμου στην ανάπτυξη του τουρισμού.

4.1 Μεθοδολογία Έρευνας

Για την εκτέλεση της έρευνας συντάχθηκε το ερωτηματολόγιο που βρίσκεται στο παράρτημα της εργασίας. Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από 100 άτομα συνολικά, τα οποία κατοικούν στον Δήμο του Ωρωπού και είναι δημότες εκεί. Η επεξεργασία των στοιχείων έγινε με την χρήση του προγράμματος Microsoft Excel Office 2007.

4.2 Αποτελέσματα Έρευνας

Ερώτηση 1^η: Φύλο

Πίνακας 8. Φύλο συμμετεχόντων στην έρευνα

Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό
Άντρας	50	50%
Γυναίκα	50	50%
Σύνολο	100	100%

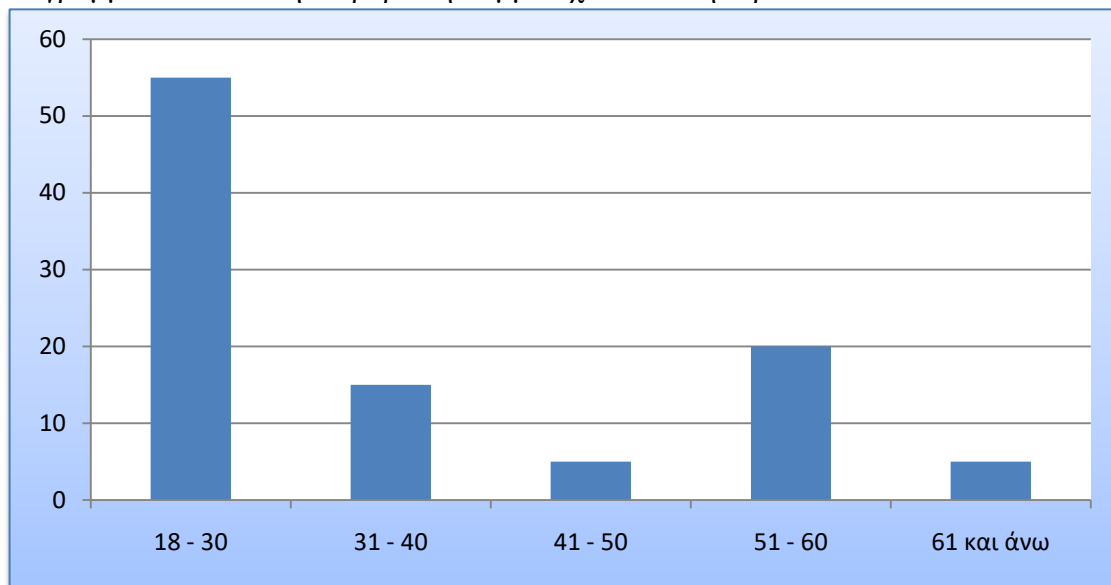
Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 100 άτομα από τα οποία το 50% ήταν γυναίκες και το άλλο 50% άνδρες.

Ερώτηση 2^η: Ηλικία

Πίνακας 9. Ηλικιακή διάρθρωση συμμετεχόντων στην έρευνα

Ηλικία	Συχνότητα	Ποσοστό
18-30	55	55%
31-40	15	15%
41-50	5	5%
51-60	20	20%
61 και άνω	5	5%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 5. Ηλικιακή διάρθρωση συμμετεχόντων στην έρευνα

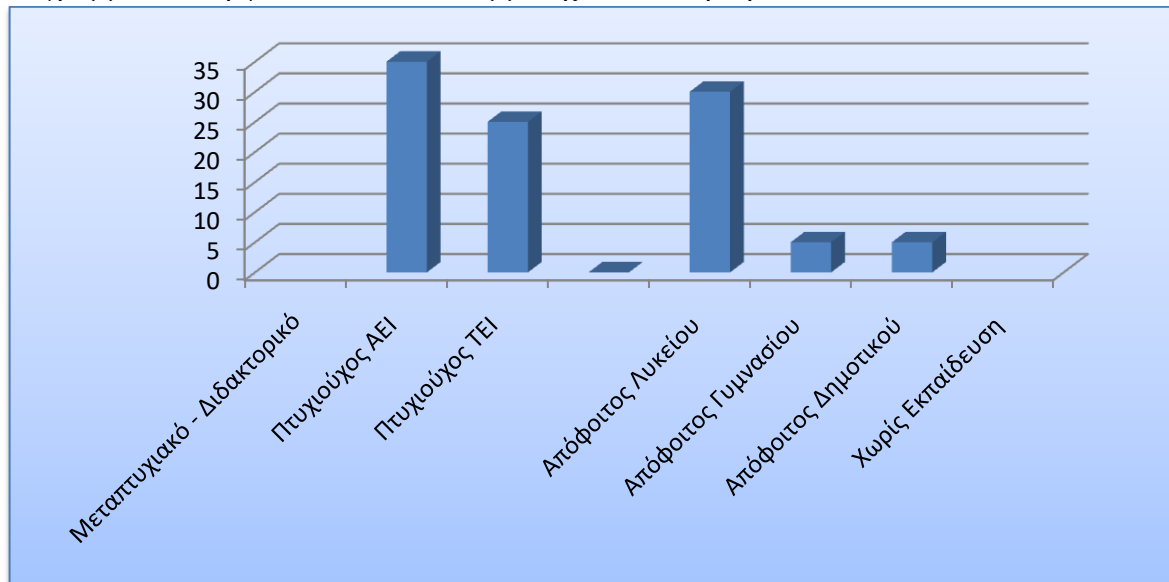
Στον Πίνακα 9 και στο Διάγραμμα 5 παρουσιάζεται η ηλικιακή διάρθρωση των συμμετεχόντων στην έρευνα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 18-30 (55%), το 20% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 51 – 60, το 15% ανήκει στις ηλικίες 31 -40 και από τις ηλικίες 41 -50 και 61 και άνω απάντησαν το ερωτηματολόγιο αντίστοιχα το 5 % των ατόμων.

Ερώτηση 3^η:Μορφωτικό Επίπεδο

Πίνακας 10. Μορφωτικό Επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα

Μορφωτικό Επίπεδο	Συχνότητα	Ποσοστό
Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό	0	0%
Πτυχιούχος ΑΕΙ	35	35%
Πτυχιούχος ΤΕΙ	25	25%
Απόφοιτος ΙΕΚ – Ιδιωτικού κολεγίου	0	0%
Απόφοιτος Λυκείου	30	30%
Απόφοιτος Γυμνασίου	5	5%
Απόφοιτος Δημοτικού	5	5%
Χωρίς Εκπαίδευση	0	0%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 6. Μορφωτικό Επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα

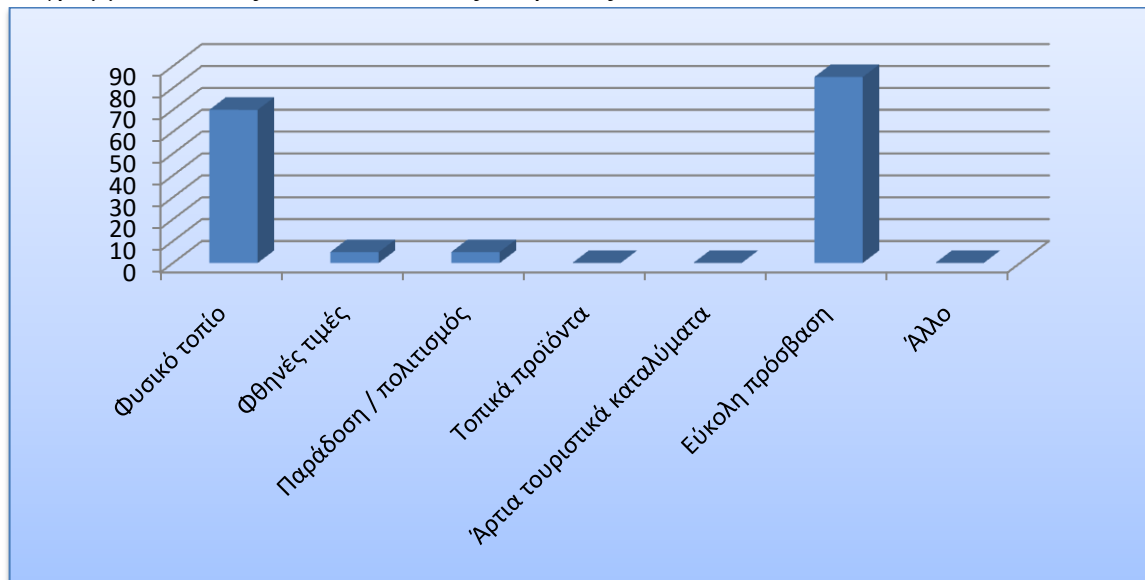
Από το σύνολο των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα το 35% είναι πτυχιούχοι Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, το 25% πτυχιούχοι Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, το 30% απόφοιτοι Λυκείου, το 5% απόφοιτοι Γυμνασίου και το άλλο 5% απόφοιτοι Δημοτικού.

Ερώτηση 4^η: Κατά την άποψή σας, ποια από τα παρακάτω θεωρείται πως έλκουν τους τουρίστες στον Δήμο Ωρωπού (σημειώστε μέχρι δύο);

Πίνακας 11. Αιτίες που έλκουν τους τουρίστες

Αιτίες που έλκουν τους τουρίστες	Συχνότητα	Ποσοστό
Φυσικό τοπίο	70	42,4%
Φθηνές τιμές	5	3%
Παράδοση / πολιτισμός	5	3%
Τοπικά προϊόντα	0	0%
Άρτια τουριστικά καταλύματα	0	0%
Εύκολη πρόσβαση	85	51,5%
Άλλο	0	0%
Σύνολο	165	100%

Διάγραμμα 7. Αιτίες που έλκουν τους τουρίστες

Η σημαντικότερη αιτία, η οποία έλκει τους τουρίστες στον Δήμο Ωρωπού είναι η εύκολη πρόσβαση στον Δήμο (85%). Το 42,4% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι ο λόγος, που

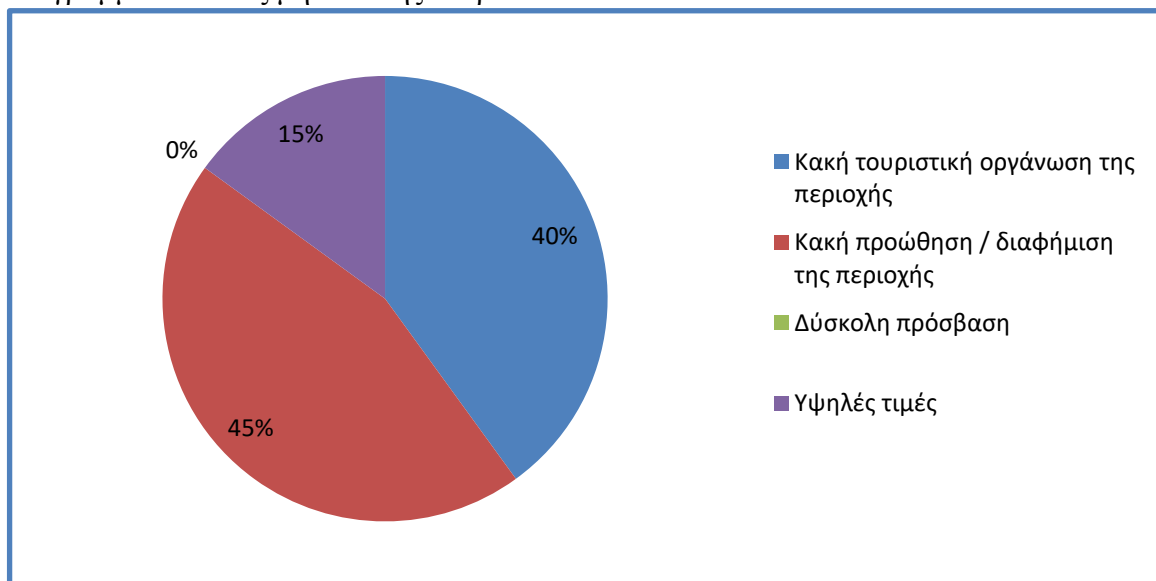
επισκέπτονται οι τουρίστες τον Δήμο, είναι το φυσικό τοπίο της περιοχής, ενώ το 3% πιστεύει ότι η έλξη των τουριστών ευθύνεται λόγω των φτηνών τιμών και το άλλο 3% λόγω της παράδοσης και του πολιτισμού.

Ερώτηση 5^η: Κατά την άποψή σας, ποια η σημαντικότερη αιτία για την μη έλευση τουριστών στο Δήμο Ωρωπού;

Πίνακας 12. Αιτίες μη έλευσης τουριστών

Αιτίες μη έλευσης τουριστών	Συχνότητα	Ποσοστό
Κακή τουριστική οργάνωση της περιοχής	40	40%
Κακή προώθηση / διαφήμιση της περιοχής	45	45%
Δύσκολη πρόσβαση	0	0%
Υψηλές τιμές	15	15%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 8. Αιτίες μη έλευσης τουριστών

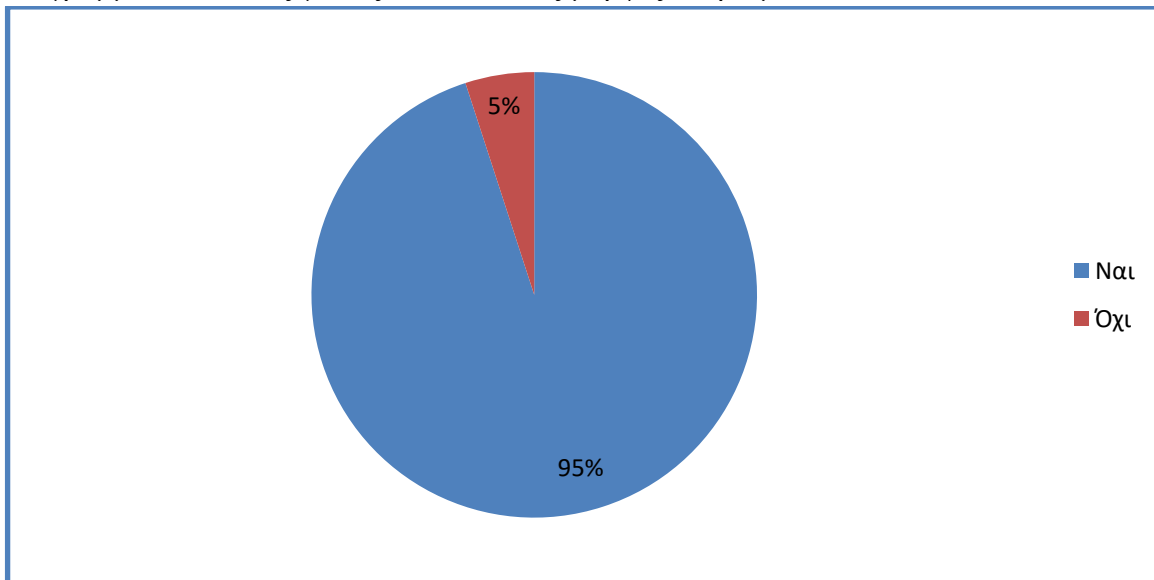
Τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν ότι η πιο σημαντική αιτία για την μη έλευση των τουριστών στο Δήμο είναι η κακή διαφήμιση της περιοχής, με ποσοστό 45%, ακολουθεί η κακή τουριστική οργάνωση με ποσοστό 40% και τέλος οι υψηλές τιμές με ποσοστό 15%.

Ερώτηση 6^η: Γνωρίζετε τι είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

Πίνακας 13. Γνώσεις για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Γνώσεις για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	95	95%
Όχι	5	5%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 9. Γνώσεις για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού

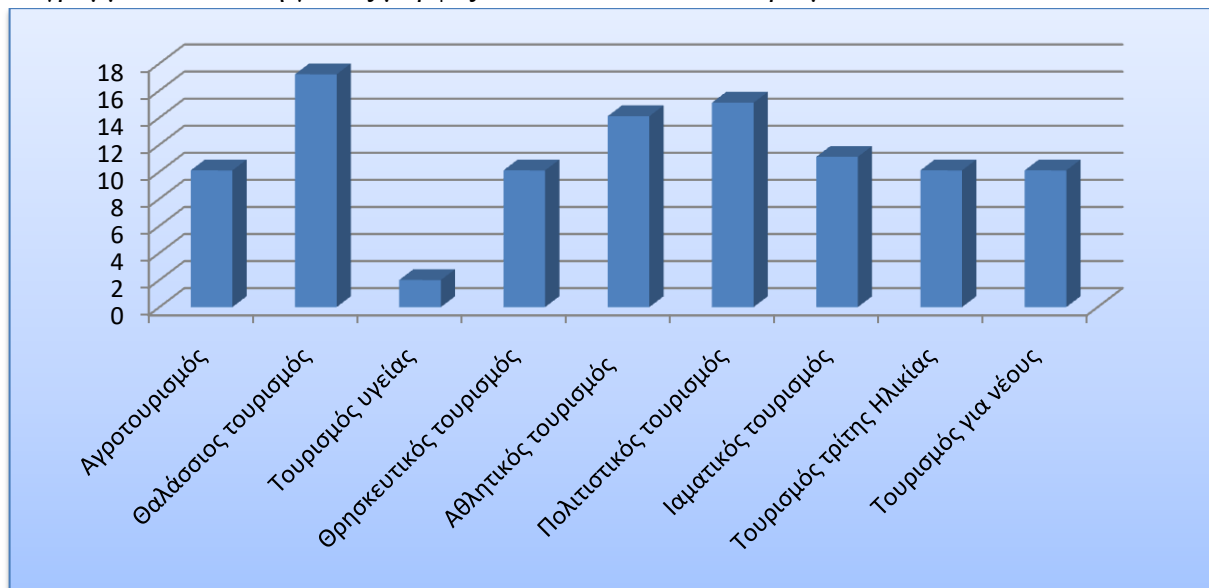
Οι περισσότεροι συμμετέχοντες της έρευνας γνωρίζουν τον όρο εναλλακτικές μορφές τουρισμού, καθώς το 95% των απαντήσεων στην ερώτηση είναι «ναι», ενώ μόνο το 5% δεν γνωρίζει την ορολογία αυτή.

Ερώτηση 6^η. Εάν ναι, ποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού γνωρίζετε;

Πίνακας 14. Γνώση για τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού

Μορφές εναλλακτικού τουρισμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Αγροτουρισμός	50	10,1%
Θαλάσσιος τουρισμός	85	17,2%
Τουρισμός υγείας	10	2,0%
Θρησκευτικός τουρισμός	50	10,1%
Αθλητικός τουρισμός	70	14,1%
Πολιτιστικός τουρισμός	75	15,1%
Ιαματικός τουρισμός	55	11,1%
Τουρισμός τρίτης Ηλικίας	50	10,1%
Τουρισμός για νέους	50	10,1%
Σύνολο	495	100%

Διάγραμμα 10. Γνώση για τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού

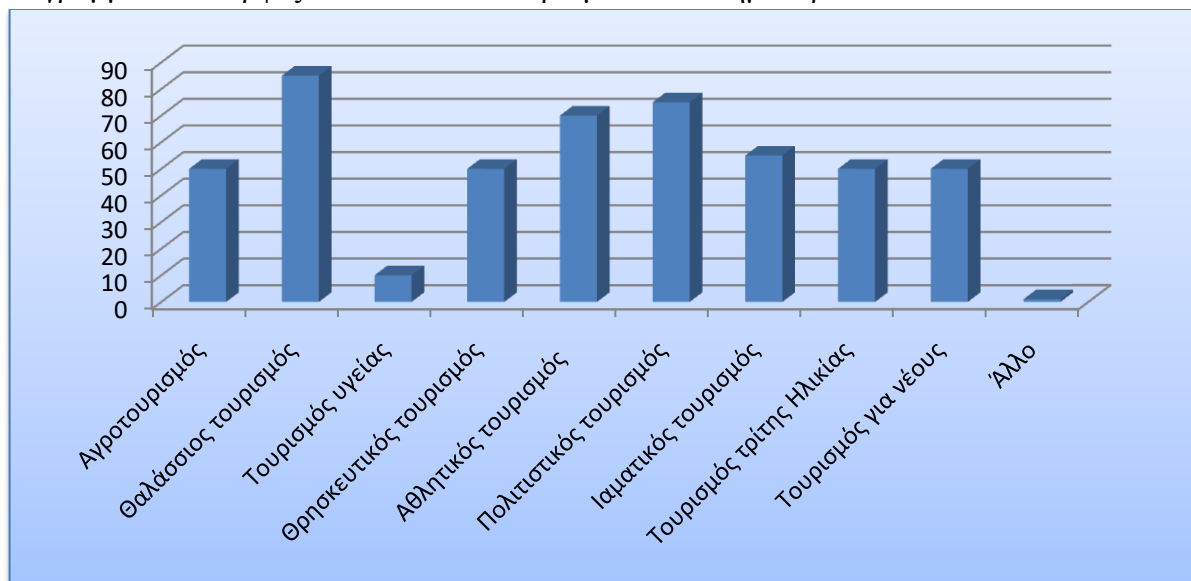
Το μεγαλύτερο μέρος των δημοτών γνωρίζει αρκετές μορφές τουρισμού, με πρώτη τον θαλάσσιο τουρισμό (17,2%). Ακολουθεί ο πολιτιστικός τουρισμός με 15,1% και ο αθλητικός τουρισμός με ποσοστό 14,1%. Όλες τις υπόλοιπες μορφές τουρισμού, που αναγράψαμε, γνωρίζουν περίπου το 10% των συμμετεχόντων της έρευνας, εκτός από τον τουρισμό υγείας που γνωρίζουν μόνο το 2% των δημοτών.

Ερώτηση 6^η: Επίσης εάν ναι, κατά την γνώμη σας, ποια μορφή τουρισμού αντιπροσωπεύει τον Δήμο Ωρωπού;

Πίνακας 15. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού στον Δήμο Ωρωπού

Μορφές εναλλακτικού τουρισμού στον Δήμο Ωρωπού	Συχνότητα	Ποσοστό
Αγροτουρισμός	50	10,1%
Θαλάσσιος τουρισμός	85	17,2%
Τουρισμός υγείας	10	2,0%
Θρησκευτικός τουρισμός	50	10,1%
Αθλητικός τουρισμός	70	14,1%
Πολιτιστικός τουρισμός	75	15,1%
Ιαματικός τουρισμός	55	11,1%
Τουρισμός τρίτης Ηλικίας	50	10,1%
Τουρισμός για νέους	50	10,1%
Άλλο	1	0,2%
Σύνολο	495	100%

Διάγραμμα 11. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού στον Δήμο Ωρωπού

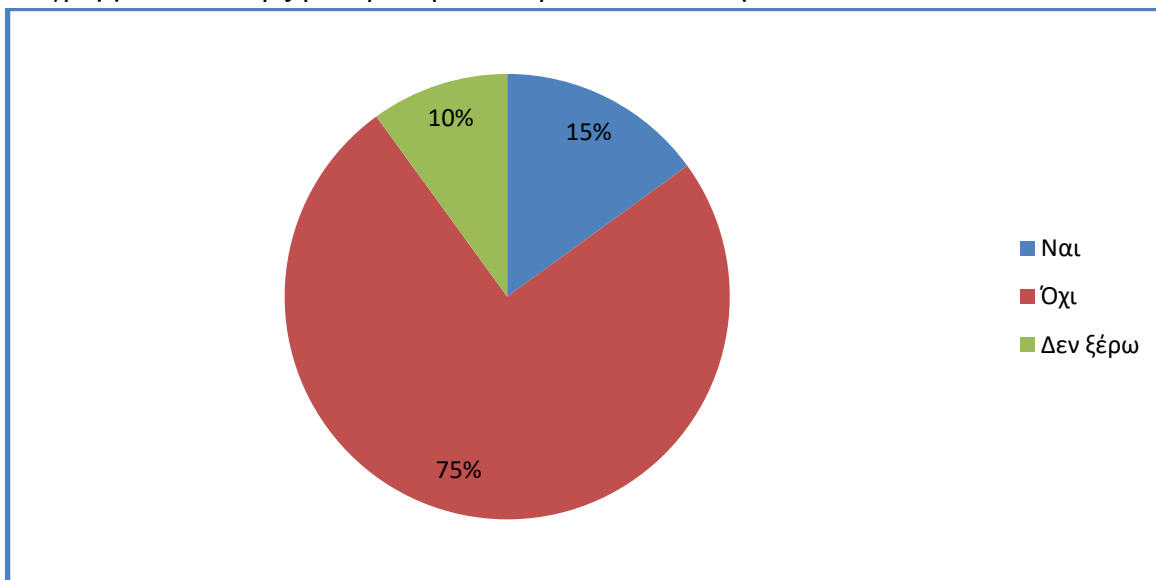
Οι δημότες του Ωρωπού θεωρούν ότι ο θαλάσσιος τουρισμός (17,2%) κυριαρχεί στον δήμο από όλες τις μορφές και ακολουθούν ο πολιτιστικός τουρισμός με 15,1% και ο αθλητικός τουρισμός με 14,1%. Το 11,1% των ερωτώμενων θεωρεί ότι υπάρχει ο ιαματικός τουρισμός και το 10,1% πιστεύει ότι ο Ωρωπός έχει θρησκευτικό τουρισμό, τουρισμό τρίτης ηλικίας και τουρισμό για νέους. Τέλος μόνο το 2,0% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι τον δήμο αντιπροσωπεύει ο τουρισμός υγείας.

Ερώτηση 7^η: Θεωρείτε ότι ο Δήμος Ωρωπού διαθέτει τις απαραίτητες τουριστικές υποδομές;

Πίνακας 16. Ύπαρξη απαραίτητων τουριστικών υποδομών

Ύπαρξη απαραίτητων τουριστικών υποδομών	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	15	15%
Όχι	75	75%
Δεν ξέρω	10	10%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 12. Ύπαρξη απαραίτητων τουριστικών υποδομών

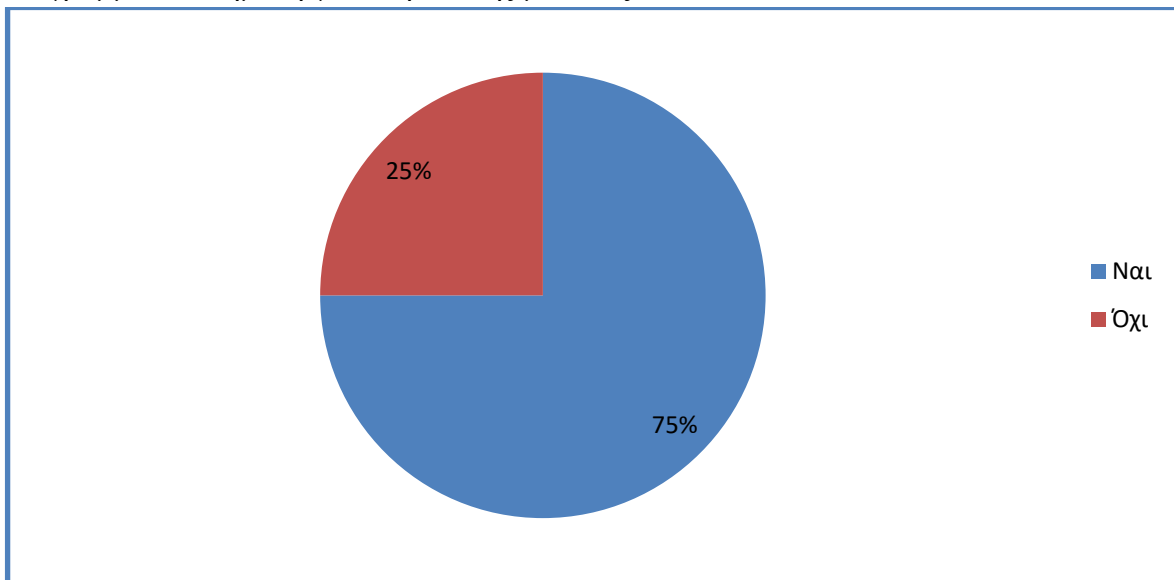
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων, που απάντησαν στην ερώτηση, θεωρούν ότι ο Δήμος Ωρωπού δεν διαθέτει τις απαραίτητες τουριστικές υποδομές, με ποσοστό 75%, ενώ μόλις το 15% απάντησε «ναι» στην ερώτηση και το 10% ότι δεν γνωρίζει.

Ερώτηση 8^η:Θα θέλατε να δημιουργήσετε μία τουριστική μονάδα στον Δήμο Ωρωπού;

Πίνακας 17. Δημιουργία τουριστικής μονάδας

Δημιουργία τουριστικής μονάδας	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	75	75%
Όχι	25	25%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 13. Δημιουργία τουριστικής μονάδας

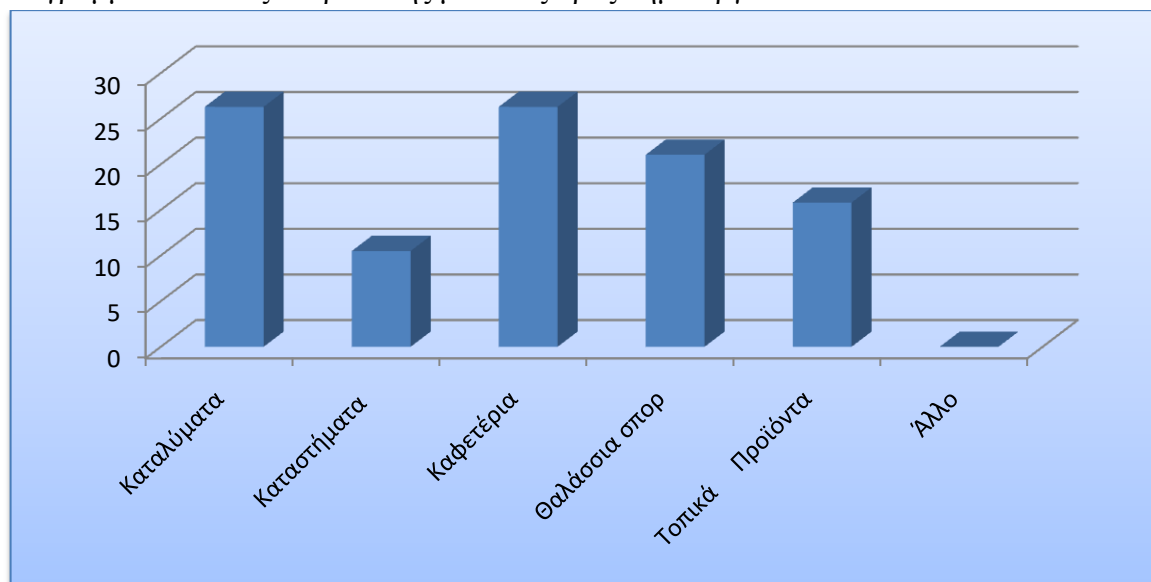
Το 75% των ατόμων, που απάντησε το ερωτηματολόγιο, θα ήθελε να δημιουργήσει μια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού, ενώ το 25% δεν θα ήθελε.

Ερώτηση 8^{αη} : Εάν επιθυμείτε να δημιουργήσετε μια τουριστική μονάδα στον Δήμο Ωρωπού, με τι θα θέλατε να ασχοληθείτε;

Πίνακας 18. Είδος τουριστικής μονάδας προς δημιουργία

Είδος τουριστικής μονάδας προς δημιουργία	Συχνότητα	Ποσοστό
Καταλύματα	25	26,3%
Καταστήματα	10	10,5%
Καφετέρια	25	26,3%
Θαλάσσια σπορ	20	21,05%
Τοπικά Προϊόντα	15	15,8%
Άλλο	0	0%
Σύνολο	95	100%

Διάγραμμα 14. Είδος τουριστικής μονάδας προς δημιουργία

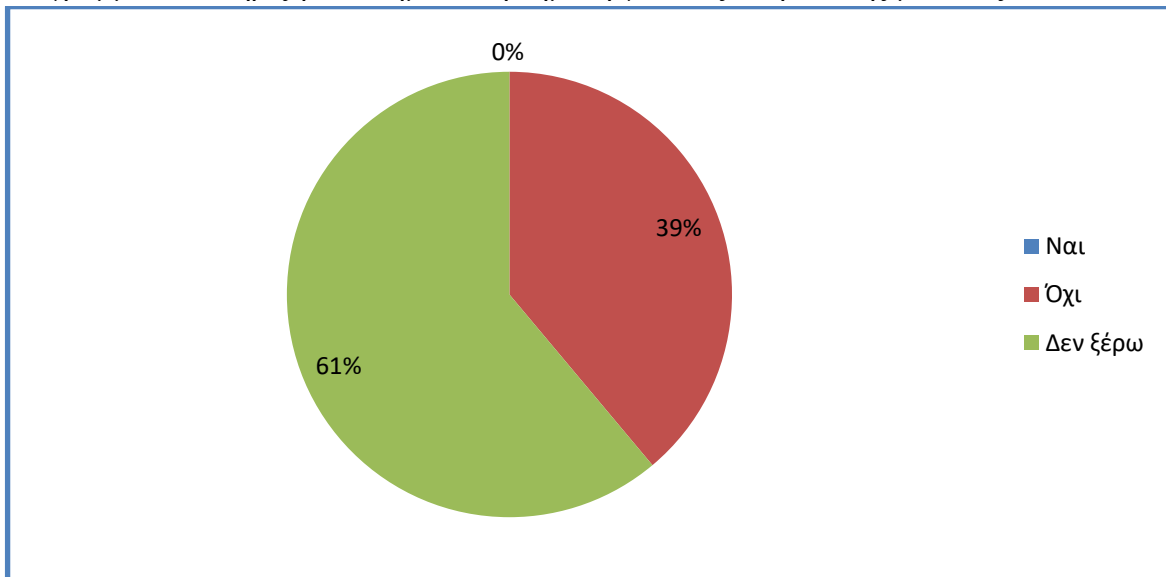
Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα, εάν αποφάσιζαν να δημιουργήσουν μια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού, θα ήθελαν να αποκτήσουν μια καφετέρια (25%) ή καταλύματα (25%), ενώ το 20% θα ήθελε να αποκτήσει θαλάσσια σπορ. Το 15% θα προτιμούσε να ασχοληθεί με τα τοπικά προϊόντα της περιοχής και ένα 10% με καταστήματα.

Ερώτηση 8^η: Εάν επιθυμείτε να δημιουργήσετε μια τουριστική μονάδα στον Ωρωπό, πιστεύετε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα σας παρέχει υποστήριξη στην προσπάθειά σας;

Πίνακας 19. Στήριξη του Δήμου στη δημιουργία νέας τουριστικής μονάδας

Στήριξη του δήμου στη δημιουργία νέας τουριστικής μονάδας	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	0	0%
Όχι	35	38,9%
Δεν ξέρω	55	61,1%
Σύνολο	90	100%

Διάγραμμα 15. Στήριξη του Δήμου στη δημιουργία νέας τουριστικής μονάδας

Σε ότι αφορά την στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε περίπτωση που θέλει κάποιος να ασχοληθεί με μια τουριστική μονάδα, το 61% δεν γνωρίζει εάν θα τον βοηθούσε, ενώ το 39% περίπου πιστεύει ότι δεν θα εκλάμβανε καμία υποστήριξη.

Ερώτηση 9^η: Πιστεύετε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση στηρίζει τον τουρισμό του Δήμου Ωρωπού;

Πίνακας 20. Στήριξη του Δήμου για τον τουρισμό

Στήριξη του δήμου για τον τουρισμό	Συχνότητα	Ποσοστό
Ικανοποιητικά	10	10%
Αρκετά	15	15%
Λίγο	47	47%
Καθόλου	23	23%
Δεν ξέρω	5	5%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 16. Στήριξη του Δήμου για τον τουρισμό

Στο Διάγραμμα 16 απεικονίζεται η άποψη των συμμετεχόντων του ερωτηματολογίου όσο αναφορά την στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τον τουρισμό. Είναι φανερό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών θεωρεί ότι ο Δήμος στηρίζει «λίγο» τον τουρισμό, με ποσοστό 47%, ενώ το 23% θεωρεί ότι δεν τον στηρίζει «καθόλου». Θετική άποψη κατέχουν

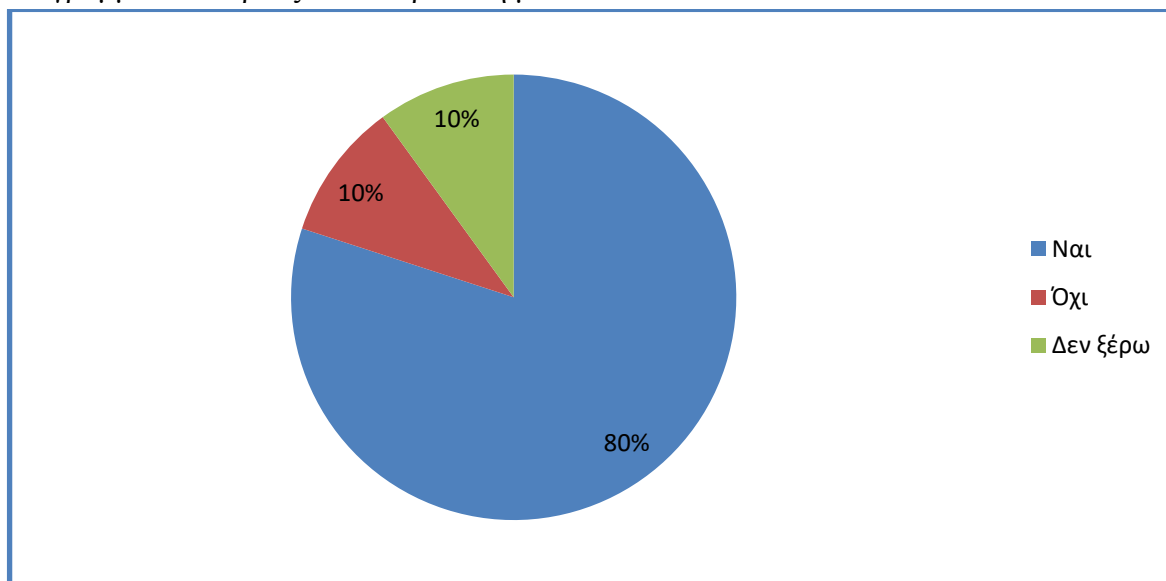
λίγοι πολίτες, καθώς το 15% ψήφισε «αρκετά», το 10% θεωρεί ότι τον στηρίζει «ικανοποιητικά» και υπάρχει ένα 5% που δεν ξέρει να απαντήσει.

Ερώτηση 10^η: Πιστεύετε ότι μια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού θα αποφέρει ικανοποιητικό κέρδος;

Πίνακας 21. Κέρδος από τουριστική μονάδα

Κέρδος από τουριστική μονάδα	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	80	80%
Όχι	10	10%
Δεν ξέρω	10	10%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 17. Κέρδος από τουριστική μονάδα

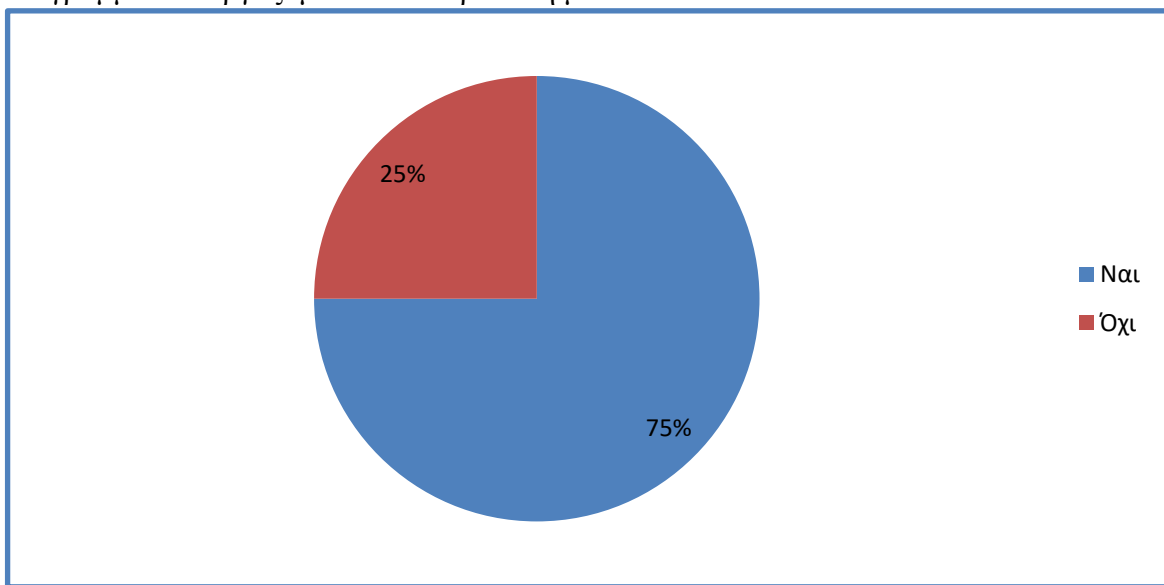
Όσο αναφορά το κέρδος που θα αποφέρει μια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού, το 80% πιστεύει ότι θα αποφέρει ικανοποιητικό κέρδος. Αντιθέτως το 10% θεωρεί ότι δεν θα είναι κερδοφόρα επιχείρηση και το άλλο 10% του δείγματος δεν γνωρίζει.

Ερώτηση 11^η: Έχετε γνωστούς σας που να δουλεύουν ή να είναι εταίροι σε τουριστική μονάδα στον Δήμο Ωρωπού;

Πίνακας 22. Εργαζόμενοι σε τουριστική μονάδα

Εργαζόμενοι σε τουριστική μονάδα	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	75	75%
Όχι	25	25%
Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 18. Εργαζόμενοι σε τουριστική μονάδα

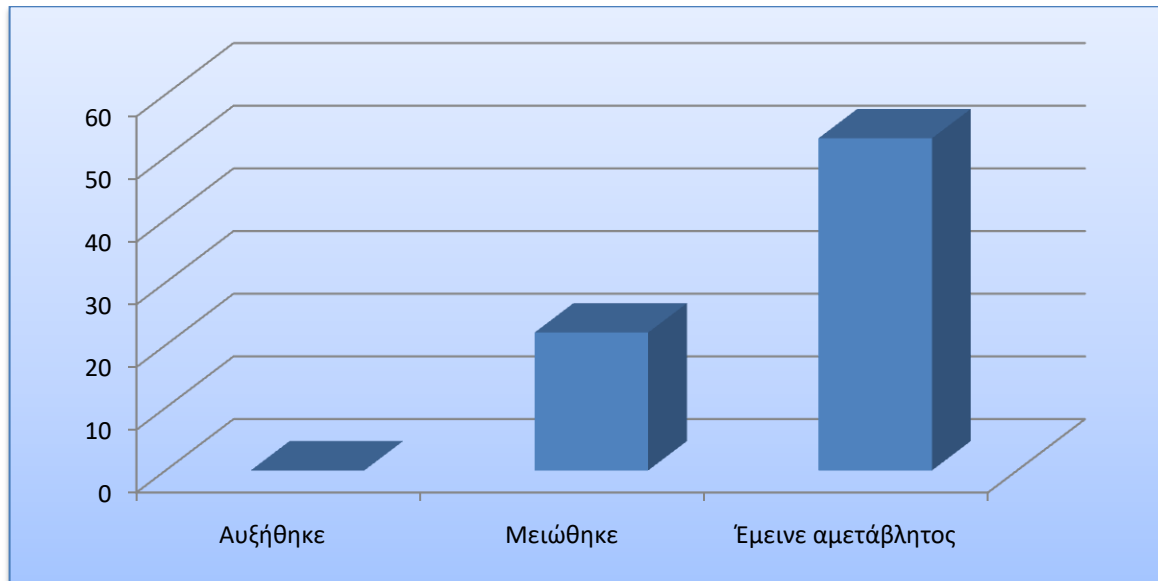
Σύμφωνα με το Διάγραμμα 18 το 75% των συμμετεχόντων της έρευνας γνωρίζει κάποιο άτομο, που δουλεύει ή είναι εταίρος σε κάποια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού, ενώ το 25% δεν γνωρίζει.

Ερώτηση 11^{αη}: Εάν ναι, ο τζίρος τα τελευταία δυο έτη;

Πίνακας 23. Ο τζίρος τα τελευταία 2 έτη

Τζίρος τελευταία 2 έτη	Συχνότητα	Ποσοστό
Αυξήθηκε	0	0%
Μειώθηκε	22	29,4%
Έμεινε αμετάβλητος	53	70,6%
Σύνολο	75	100%

Διάγραμμα 19. Ο τζίρος τα τελευταία 2 έτη

Από το 75% των συμμετεχόντων της έρευνας, που γνωρίζει κάποιο άτομο, το οποίο δουλεύει ή είναι εταίρος σε κάποια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού, το 22% γνωρίζει ότι ο τζίρος τα τελευταία δύο έτη έχει μειωθεί και το 53% θεωρεί ότι έμεινε αμετάβλητος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της εργασίας ήταν να παρουσιαστεί η έννοια του τουρισμού και οι βασικές μορφές του, καθώς και η τοπική ανάπτυξη μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού. Το επόμενο στάδιο της εργασίας ήταν η διερεύνηση της τοπικής ανάπτυξης μέσω του τουρισμού του Δήμου Ωρωπού.

Για την ανάπτυξη του θέματος αυτού παρουσιάσαμε το φαινόμενο του τουρισμού μέσα από τον ορισμό του. Επιπλέον αναλύσαμε τις μορφές του και τους παράγοντες που τον επηρεάζουν. Στη συνέχεια έγινε μια ιστορική αναδρομή του τουρισμού σαν φαινόμενο, έτσι αναπτύσσοντας μια συζήτηση για το παρελθόν, προσπαθήσαμε να κατανοήσουμε καλύτερα τον τομέα αυτό.

Στο επόμενο κεφάλαιο ακολούθησε μια ιστορική αναδρομή του τουρισμού στην Ευρώπη και αναπτύχθηκαν οι κινήσεις και τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη του μέσω της τοπικής κοινωνίας. Τα πρώτα μέτρα για την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω της τοπικής κοινωνίας εμφανίζονται το 1982. Μέχρι σήμερα υποβάλλονται μέτρα με κύριο σκοπό τον ποιοτικό και τοπικό τουρισμό, την καταπολέμηση της εποχικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα, που παρουσιάσαμε, έδειξε ότι ο τουρισμός έχει ρίζες από το 1800, με συνεχώς αυξανόμενους ρυθμούς ανάπτυξης μέχρι και σήμερα. Ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας της χώρας, αλλά ο εποχικός χαρακτήρας του και η έλλειψη τουριστικής πολιτικής περιορίζει την τουριστική δραστηριότητα.

Στη συνέχεια ασχοληθήκαμε με την τοπική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού, καθώς αποτελεί μια λύση ώστε να καταπολεμηθεί η εποχικότητα του τουρισμού της Ελλάδας και μέσω της τοπικής κοινωνίας να αναδειχτούν οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Η προσπάθεια της τοπικής κοινωνίας για την ανάπτυξη του τουρισμού της μέσω των τοπικών προϊόντων, την ανάδειξη του φυσικού κάλους, τα χειμερινά σπορ κ.α., είναι από τις κύριες πολιτικές προσεγγίσεις του τομέα αυτού στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Όμως στην Ελλάδα οι προσπάθειες αυτές δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμη στο μέγιστο βαθμό.

Ο Δήμος Ωρωπού, που αποτελεί και την περίπτωση μελέτης της εργασίας, είναι μια περιοχή με πολλές εξοχικές κατοικίες, στην οποία πραγματοποιούνται ημερήσιες εκδρομές

κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, τα Σαββατοκύριακα και τις εορτές. Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρουσιάσαμε καταλήξαμε στο γεγονός ότι μέχρι σήμερα η περιοχή ανήκει στην κατηγορία του εποχικού τουρισμού και του θαλάσσιου τουρισμού καθώς αποτελεί κατά κύριο λόγο μια ημιορεινή και πεδινή περιοχή, που μεγάλο μέρος της έκτασης της βρέχεται από θάλασσα, όπως φαίνεται και στην εικόνα 3. Επιπλέον ο πληθυσμός της τους καλοκαιρινούς μήνες αυξάνεται 3 φορές περισσότερο από το κανονικό.

Όσο αφορά τα αποτελέσματα της έρευνας, ο Δήμος Ωρωπού έλκει του τουρίστες λόγω της εύκολης πρόσβασης και του φυσικού τοπίου. Από την άλλη πλευρά το μειονέκτημα του τουρισμού στον Δήμο είναι η κακή διαφήμιση του τόπου και η κακή τουριστική οργάνωση της περιοχής.

Ένας σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη του τουρισμού μιας περιοχής αποτελεί η γνώση των πολιτών για τον τουρισμό, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στην εξέλιξη του. Οι δημότες του Ωρωπού, σύμφωνα με την έρευνα είναι ενήμεροι για τον τουρισμό και τις εναλλακτικές μορφές του. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που γνωρίζουν περισσότερο, είναι ο θαλάσσιος, ο πολιτιστικός και ο αθλητικός τουρισμός. Η πλειοψηφία αυτών θεωρεί ότι στον Δήμο, ο θαλάσσιος τουρισμός αντιπροσωπεύει περισσότερο τον δήμο και εν συνεχεία ο πολιτιστικός και ο αθλητικός τουρισμός.

Όμως για να αναπτυχθεί ο τουρισμός σε μια περιοχή, σημαντικό ρόλο κατέχουν οι τουριστικές υποδομές και η συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων θεωρεί ότι ο Δήμος δεν διαθέτει τις κατάλληλες τουριστικές υποδομές, ώστε να στηρίξει τον τουρισμό στην περιοχή του. Παρόλα αυτά πολλοί δημότες θα ήθελαν να δημιουργήσουν μια τουριστική μονάδα στον Δήμο τους και κυρίως καταλύματα, καφετέριες και θαλάσσια σπορ. Όσο αφορά την στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη δημιουργία μιας νέας τουριστικής μονάδας, πολλοί δεν γνωρίζουν εάν η στήριξη αυτή υφίσταται, ενώ κάποιοι θεωρούν ότι δεν υπάρχει καμία στήριξη και επίσης οι περισσότεροι θεωρούν ότι ο Δήμος ασχολείται λίγο με τον τουρισμό της περιοχής γενικότερα.

Επιπλέον ο Ωρωπός χαρακτηρίζεται από πολλές ημερήσιες εκδρομές, όπως αναφέραμε πιο πάνω, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι της περιοχής να θεωρούν ότι μια τουριστική μονάδα θα αποφέρει κέρδος, καθώς επίσης παρόλο που διανύουμε περίοδο οικονομικής κρίσης στις περισσότερες υπάρχουσες τουριστικές μονάδες το κέρδος παραμένει αμετάβλητο τα τελευταία χρόνια.

Συμπερασματικά φαίνεται ότι ο Δήμος Ωρωπού διαθέτει τουρισμό και κυρίως θαλάσσιο τουρισμό, όμως δεν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές και ο Δήμος δεν στηρίζει ιδιαίτερα τον τομέα αυτό. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν λίγες τουριστικές μονάδες στην περιοχή, που αποφέρουν ένα ικανοποιητικό κέρδος και αυτό σε συνδυασμό με την άφιξη των τουριστών στον Ωρωπό, δίνει την ώθηση σε πολλούς κατοίκους να επιθυμούν να ασχοληθούν με τον τομέα του τουρισμού. Είναι φανερό πως στην περιοχή του Ωρωπού δεν υφίσταται τοπική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού, ενώ υπάρχει η θέληση τουλάχιστον από την πλευρά των κατοίκων της.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας και τα συμπεράσματα μας, οι προτάσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού στον Δήμο Ωρωπού είναι οι εξής:

- ✓ Λήψη μέτρων για την προστασία των θαλασσών και του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση, καθώς όπως φαίνεται οι ακτές του Ωρωπού αποτελούν πόλο έλξης για τους τουρίστες.
- ✓ Αναβάθμιση των παραλιακών ακτών και ιδιαίτερα της Σκάλας Ωρωπού, όπου υπάρχει η μεγαλύτερη προσέλκυση τουριστών, οργάνωση των ακτών με ξαπλώστρες και ομπρέλες από τον Δήμο Ωρωπού.
- ✓ Δημιουργία τουριστικών υποδομών, που λείπουν από την περιοχή, όπως πολιτιστικές διαδρομές, νέες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, αναβάθμιση του τοπίου (αναδιαμόρφωση πεζόδρομων, φωτισμός περιοχής).
- ✓ Διαφημιστική εκστρατεία για την προσέλκυση τουριστών, τόσο για την περιοχή γενικότερα όσο και για τα ιστορικά μνημεία της.
- ✓ Ανάδειξη των τοπικών προϊόντων μέσω των πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου.
- ✓ Ενέργειες από τον Δήμο με σκοπό την ενθάρρυνση των δημοτών στην δημιουργία τουριστικής μονάδας και συγκεκριμένα σχέδιο προβολής των ελλείψεων σε τουριστικές επιχειρήσεις του Δήμου, ώστε να υπάρξει σωστή ενημέρωση και συνεργασία μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των πολιτών.
- ✓ Οργάνωση ομάδων θαλάσσιων σπορ, διαφήμιση των θαλάσσιων σπορ και δημιουργία ειδικών χώρων με σκοπό την εξυπηρέτηση του κόσμου (ενοικίαση εξοπλισμού, παροχή υπηρεσιών εστίασης), διότι όπως αναφέραμε πολλά άτομα επισκέπτονται την περιοχή για την άθληση τους, πιο συγκεκριμένα για το άθλημα «kite».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία- Μελέτες

- Drs. Bas Amelung and others (1999), “Global tourism towards an integrated approach”, Maastricht University.
- Eurobank Research, (2006), «Τουρισμός και ελληνική οικονομία», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://photo.kathimerini.gr/xtra/files/Meletes/pdf/Mel241006.pdf>, ημερομηνία επίσκεψης 25.07.2014).
- Forsyth, P. and Dwyer, L. (2009), “Tourism Price Competitiveness”, World Economic Forum, (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.weforum.org/pdf/ttcr09/Chapter%201.6.pdf>, ημερομηνία επίσκεψης 23.7.2014).
- Mammadov, R. (2012), “The Importance of Transportation in Tourism Sector”, 7th Silk Road International Conference “Challenges and Opportunities of Sustainable Economic Development in Eurasian Countries”, Qafqaz University, AZERBAIJAN.
- Papp, Z. and Raffay, A. (2011), “Factors Influencing The Tourism Competitiveness of Former Socialist Countries”, Human Geographies- Journal of Studies and Research in Human Geography, (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.humangeographies.org.ro/articles/52/5_2_11_3_papp.pdf, ημερομηνία επίσκεψης 23.7.2014).
- Envic E.Π.Ε. (2012), «Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων Δήμου Ωρωπού», Δήμος Ωρωπού.
- Αβδελλή, Θ. (2014), «Προϋποθέσεις Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.oikologos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=235&Itemid=196, ημερομηνία επίσκεψης 30.07.2014).
- Αγαλλοπούλου, Π. (2012), «Χρονολόγιο Ωρωπού», Αρχαιολογικό Μουσείο Σκάλας Ωρωπού
- Αγοραστάκης, Γ. (1996), «Τοπική Ανάπτυξη, Ο Αγροτικός Τουρισμός Ποιότητας», Εκδόσεις CRF Ο.Α.ΔΥ.Κ, Χανιά

- Αλεξανδρής, Κ. (2008), «Προοπτικές Ανάπτυξης του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα: Η Διεθνής Εμπειρία», Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- Βενετσανοπούλου, Γ. Μ. (2006), *Η Κρατική Συμβολή στον Τουρισμό. Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Αθήνα: Interbooks.
- Βενετσανοπούλου, Γ. Μ. και Φραϊδάκη, Μ.(2008) «Οικοτουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη :Η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία», Εισήγηση στο 1^ο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «Εκπαίδευση Ανάπτυξη και Παραγωγή», Τ.Ε.Ι. Λαμίας, Άμφισσα.
- Βλιάμος, Σ.(2008) «Περιφερειακή- Τοπική Ανάπτυξη. περιβάλλον – πολιτισμός- τουρισμός-περιφερειακή ανάπτυξη», Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
- Γκικάκης, Γ. Ο. (2007), «Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΩΡΩΠΟΥ», ΩΡΩΠΟΣ.
- Ηγουμενάκης, Ν. και Κραβαναρίτης, Κ. (2004), *Τουρισμός . Βασικές Έννοιες*. Αθήνα: Interbooks.
- Ηλιάδης, Θ. Ε. (2001), *ΠΡΟΚΟΝΝΗΣΟΣ - ΠΑΛΑΤΙΑ-ΝΕΑ ΠΑΛΑΤΙΑ*. Κοινότητα Νέων Παλατίων
- Κατσιγιάννης, Κ. Χ. (2009), «Η Εξέλιξη της Τουριστικής Πολιτικής στην Ελλάδα», 3^ο Συνέδριο της Α.Τ.Ε.Μ., Αθήνα.
- Κάτσος, Γ. Χ. (2004), «Τουρισμός Ατόμων Τρίτης Ηλικίας», Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα: Μιχάλης Τούμπης Α.Ε.
- Κόνσολα, Ν. (2010), «Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτιστικού Τουρισμού για την Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου 2011-2020», Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://grsa.prd.uth.gr/index.php/el/>, ημερομηνία επίσκεψης 20.7.2014).
- Κουρτέσας, Γ. (2003), «Τουριστική Γεωγραφία Ελλάδας», Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, Σίνδος.
- Κραβαρίτης, Ν. Κ. και Παπαγεωργίου Ν. Α. (2007), *Επαγγελματικός Τουρισμός. Εκθέσεων – Κινήτρων Επιχειρηματικών Ταξιδιών. Οργάνωση Συνεδρίων*. Αθήνα: Interbooks.

- Ο.Ρ.Σ.Α (2011), «Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο στη χωρική υποενοότητα της κοιλάδας του Ωρωπού», Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ
- Παπαγεωργίου, Μ.(2013), «Κλιματική Αλλαγή και Τουρισμός» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.kpearchanon.gr/eggrafa/tourismos2013/ergasies/kpe/kpre-stilidas.pdf>, ημερομηνία επίσκεψης 5.08.2014).
- Παππάς, Ν. (2008) «Τουρισμός. περιβάλλον – πολιτισμός-τουρισμός-περιφερειακή ανάπτυξη», Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
- Πατσουλές, Θ.(2010), «Προοπτικές του τουρισμού με ιατρική υποστήριξη», European Network for Accessible Tourism, (Διαθέσιμο την ιστοσελίδα http://www.accessibletourism.org/resources/enat_athens_workshop_patsoules.pdf, ημερομηνία επίσκεψης 20.7.2014).
- Πετράκος, Β. Χ. (1992), *Το Αμφιάρειο του Ωρωπού*. Αθήνα: Έσπερος/Κλειώ.
- Πολύζος, Σ. (2010), «Θρησκευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα: Χωρική ανάλυση και συμβολή στην ανάπτυξη μειονεκτικών περιοχών», Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
- Πράσινη Βιβλιοθήκη και Τράπεζα Πειραιώς (2012) « Εναλλακτικός Τουρισμός. Οικοτουρισμός – Αγροτουρισμός» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.greenbanking.gr/~media/Files/GreenBusiness/2013_11_enallaktikos_tourismos.ashx, ημερομηνία επίσκεψης 15.07.2014).
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) (2014), «Αγροτουρισμός» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism>, ημερομηνία επίσκεψης 20.7.2014).
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) κ.α., (2013), «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2007-2013», Ανάκτηση 10-11-2013 από <http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?obj=0f6d11a5f98dbcc4>
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (2012), Αγαλλοπούλου Π., «Αμφιάρειο Ωρωπού» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα

http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2413, ημερομηνία επίσκεψης 25/8/2014)

- Χατζηιωαννίδης, Γ. (2014), «Η Συμβολή του Τουρισμού στα Δημοσιονομικά Μεγέθη», Διατριβή Επιπέδου Μάστερ, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Θεσσαλονίκη.

Ιστοσελίδες- Άρθρα

- Enterprise Greece, (2008), «Τουρισμός», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=37&la=2>, ημερομηνία επίσκεψης 25.07.2014).
- Europa (2014), «Συνθήκη της Λισαβόνας: Για μια Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_el.htm, ημερομηνία επίσκεψης 10/9/2014).
- Europa (2010), «Νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό»(διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/industry/et0004_el.htm, ημερομηνία επίσκεψης 10/9/2014).
- European Commission (2013), «EU policy – background» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/background/index_en.htm, ημερομηνία επίσκεψης 10/9/2014).
- Geodata.gov.gr (2014), «Πληροφόρηση μέσω του χάρτη του συστήματος» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://geodata.gov.gr/maps/>, ημερομηνία επίσκεψης 5/9/2014).
- GEOstrategy (2009), «Παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό» (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.geostrategy.gr/categories/greece/tourism/greece_tourism_20090601.html, ημερομηνία επίσκεψης 15.7.2014).
- α Panoramio, 29/8/2010, «Αμφιάρειο» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.panoramio.com/photo/40031590>, ημερομηνία επίσκεψης 10/9/2014)

- β Panoramio, 29/8/2010, «Το Αμαλίειο Ορφανοτροφείο (Παλιές Φυλακές)» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.panoramio.com/photo/34128406>, ημερομηνία επίσκεψης 25/8/2014)
- Δήμος Ωρωπού (2011), «Αρχαίοι Χρόνοι» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.oropos.gov.gr/o-dimos/istoria/arhaioi-hronoi.html>, ημερομηνία επίσκεψης 25/8/2014)
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 2001 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, ημερομηνία επίσκεψης 20/8/2014).
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 1981 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, ημερομηνία επίσκεψης 20/8/2014).
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 1971 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, ημερομηνία επίσκεψης 20/8/2014).
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ), Απογραφή 1991 (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, ημερομηνία επίσκεψης 20/8/2014).
- Εφημερίδα «Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΩΡΩΠΟΥ», «Ιστορικά Θέματα», αρ.φυλ. 251, Δεκέμβριος 1994
- ΕΠΑΛ Μαρκοπούλου – Ωρωπού (2012), «Ωρωπός» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://epal-markop.att.sch.gr/history/history2.html>, ημερομηνία επίσκεψης 25/08/2014)
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο/ Το Κοινοβούλιο (2014), «Τουρισμός» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.6.13.html, ημερομηνία επίσκεψης 10/9/2014).
- Μουσμώτης, Δ. Ν. (2008), «50 Η Ιστορία της Ελληνικής Τουριστικής Αφίσας», Περιοδικό Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος. Ιστορία Εικονογραφημένη. Αθήνα.
- Σταύρου Δημήτρης, 18/6/2012, «Μνημεία του Δήμου Ωρωπού» (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://dstavrou.blogspot.gr/2012/06/blog-post.html>, ημερομηνία επίσκεψης 25/8/2014)
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, (2013) «Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού», (Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα

<http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Ellinikos%20tourismos,%20sticheia%20&%20arithmoi/>, ημερομηνία επίσκεψης 25.07.2014.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος της πτυχιακής μου εργασίας με θέμα «Τουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη. Η περίπτωση του Δήμου Ωρωπού.», η οποία επιβλέπεται από τον καθηγητή κ. Λεωνίδα Παπακωνσταντινίδη. Οι απαντήσεις σας είναι ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την συγγραφή της παρούσας πτυχιακής έρευνας.

1. Φύλο:

Αντρας

Γυναίκα

2. Ηλικία:

18 - 30

31 - 40

41 - 50

51 - 60

61 και άνω

3. Μορφωτικό επίπεδο:

Κάτοχος Μεταπτυχιακού - Διδακτορικού

Πτυχιούχος ΑΕΙ

Πτυχιούχος ΤΕΙ

Απόφοιτος ΙΕΚ – Ιδιωτικού κολεγίου

Απόφοιτος Λυκείου

Απόφοιτος Γυμνασίου

Απόφοιτος Δημοτικού

Δεν έχω λάβει εκπαίδευση

4. Κατά την άποψή σας, ποια από τα παρακάτω θεωρείται πως έλκουν τους τουρίστες στον Δήμο Ωρωπού (σημειώστε μέχρι δύο);

Φυσικό τοπίο	☐	Παράδοση / πολιτισμός	☐
Φθηνές τιμές	☐	Τοπικά προϊόντα	☐
Άρτια τουριστικά καταλύματα	☐	Εύκολη πρόσβαση	☐

Άλλο:

5. Κατά την άποψή σας, ποια η σημαντικότερη αιτία για την μη έλευση τουριστών στο Δήμο Ωρωπού;

Κακή τουριστική οργάνωση της περιοχής	☐	Δύσκολη πρόσβαση	☐
Κακή προώθηση / διαφήμιση της περιοχής	☐	Υψηλές τιμές	☐

Άλλο:

6. Γνωρίζετε τι είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

Ναι Όχι

6^α.Εάν ναι, ποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού γνωρίζετε;

Αγροτουρισμός	☐
Θαλάσσιος τουρισμός	☐
Τουρισμός υγείας	☐
Θρησκευτικός τουρισμός	☐
Αθλητικός τουρισμός	☐
Πολιτιστικός τουρισμός	☐
Ιαματικός τουρισμός	☐
Τουρισμός τρίτης Ηλικίας	☐
Τουρισμός για νέους	☐

Άλλο:

6^β. Επίσης εάν ναι, κατά την γνώμη σας ποια μορφή τουρισμού αντιπροσωπεύει τον Δήμο Ωρωπού;

Αγροτουρισμός

Θαλάσσιος τουρισμός

Τουρισμός υγείας

Θρησκευτικός τουρισμός

Αθλητικός τουρισμός

Πολιτιστικός τουρισμός

Ιαματικός τουρισμός

Τουρισμός τρίτης Ηλικίας

Τουρισμός για νέους

Άλλο:

7. Θεωρείτε ότι ο Δήμος Ωρωπού διαθέτει τις απαραίτητες τουριστικές υποδομές;

Ναι Όχι Δεν ξέρω

8. Θα θέλατε να δημιουργήσετε μία τουριστική μονάδα στον Δήμο Ωρωπού;

Ναι Όχι

8^α. Εάν επιθυμείτε να δημιουργήσετε μια τουριστική μονάδα στον Δήμο Ωρωπού, με τι θα θέλατε να ασχοληθείτε;

Καταλύματα

Καταστήματα

Καφετέρια

Θαλάσσια σπορ

Τοπικά προϊόντα

Άλλο:

8^β .Εάν επιθυμείτε να δημιουργήσετε μια τουριστική μονάδα στον Ωρωπό, πιστεύετε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα σας παρέχει υποστήριξη στην προσπάθειά σας;

Ναι Όχι Δεν ξέρω

9. Πιστεύετε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση στηρίζει τον τουρισμό του Δήμου Ωρωπού;

Ικανοποιητικά Αρκετά

Λίγο Καθόλου

Δεν ξέρω

10. Πιστεύετε ότι μια τουριστική μονάδα στον Δήμο του Ωρωπού θα αποφέρει ικανοποιητικό κέρδος;

Ναι Όχι Δεν ξέρω

11. Έχετε γνωστούς σας που να δουλεύουν ή να είναι εταίροι σε τουριστική μονάδα στον Δήμο Ωρωπού;

Ναι Όχι

11^α. Εάν ναι, ο τζίρος τα τελευταία δυο έτη;

Αυξήθηκε Μειώθηκε Έμεινε αμετάβλητος